Quarterly Journal of
Child Mental Health
Vol. 13, No. 3, Fall 2026

Research Paper

Explaining the emotional reaction styles of parents of children with autism spectrum disorder based on family economic capital: the mediating role of parental emotion regulation

Ahmad Sharifi Ardani[*1], Alireza Sharifi Ardani[2], Hadi Karimi Aqda[3], Mohammadibrahim Ghaderimoghaddam[3]

1. Assistant Professor, Department of Psychology and Counseling, Farhangian University, Tehran, Iran
2. Ph.D. in Educational Psychology, Department of Educational Psychology, Shiraz University, Iran
3. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran

Citation: Sharifi Ardani A, Sharifi Ardani A, Karimi Aqda H, Ghaderimoghaddam M. Explaining the emotional reaction styles of parents of children with autism spectrum disorder based on family economic capital: the mediating role of parental emotion regulation. J Child Ment Health. 2026; 13 (3):38-58.

URL: http://childmentalhealth.ir/article-1-1536-en.html

10.61882/jcmh.13.3.3

ARTICLEINFO

Keywords:
Autism spectrum disorder,
economic capital,
emotional regulation,
parents' coping styles

Received: 9 Sep 2025
Accepted: 1 Nov 2026
Available: 2 Nov 2026

ABSTRACT

Background and Purpose: Parents of children with autism spectrum disorder (ASD) face unique emotional challenges that influence the quality of their emotional responses. So, the present research investigated the mediating role of emotion regulation in the relationship between economic capital and parents' emotional response styles.

Method: This study employed a descriptive–correlational design. The study sample consisted of 250 parents (125 mothers and 125 fathers) of elementary school students with ASD in Bandar Abbas in the year 2026 (Iranian calendar: 1405), who were selected through a census (total enumeration) sampling method due to the limited size of the accessible population (approximately 300 individuals). The research instruments included the latest version of the Family Economic Capital Questionnaire (FECS; Sharifi Ardani et al., 2026), Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS; Gratz & Roemer, 2004), and the Coping with Children's Negative Emotions Scale (CCNES; Fabes et al., 1990) in Iran. Data analysis was performed using the structural equation modeling method, SPSS-23, and SmartPLS-3 software.

Results: The findings showed that economic capital had a direct and positive effect on parents' emotion regulation ($\beta = 0.29$). Emotion regulation had a direct and positive effect on supportive emotional response styles ($\beta = 0.36$) and a direct and negative effect on non-supportive styles ($\beta = -0.43$). Economic capital had no significant direct effect on supportive styles but showed a significant direct and positive effect on non-supportive styles ($\beta = 0.19$). Indirect path analysis revealed that economic capital, through the mediating role of emotion regulation, had a positive effect on supportive styles ($\beta = 0.10$) and a negative effect on non-supportive styles ($\beta = -0.12$) ($p < 0.01$).

Conclusion: Research findings indicate that economic capital enhances supportive parenting styles and diminishes non-supportive ones by increasing the capacity for emotion regulation. Therefore, it is recommended that supportive and educational programs for parents of children with ASD incorporate interventions focused on emotion regulation, alongside efforts toward economic empowerment.

*** Corresponding author:** Ahmad Sharifi Ardani, Assistant Professor, Department of Psychology and Counseling, Farhangian University, Tehran, Iran
E-mail: Ahmadsharifi@cfu.ac.ir
Tel: (+98) 3538211030

2476-5740/ © 2026 The Authors. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Extended Abstract

Introduction

Autism spectrum disorder (ASD) is one of the most prevalent neurodevelopmental disorders in children and is characterized by persistent difficulties in social interaction and communication, as well as restricted and repetitive patterns of behavior (1). Compared with typically developing children, children with ASD experience greater impairments in understanding and regulating emotions (1). These characteristics make parenting children with ASD a highly challenging and exhausting experience, requiring substantial patience, adaptability, and emotional resources from parents (2–4). In this context, the way parents respond to their children's negative emotions is of particular importance. Researchers have demonstrated that parents' emotional reaction styles—which include three supportive styles (problem-focused reactions, emotion-focused reactions, and expressive encouragement) and three non-supportive styles (minimization reactions, punitive reactions, and distress reactions)—have a profound impact on children's emotional and social development (6, 7).

One of the key contextual factors shaping these responses is the family's socioeconomic status. Economic capital, defined as individuals' subjective perception of income, ownership, job security, and financial well-being (20), may directly and indirectly influence the quality of parent–child interactions. Indirect effects are assumed to operate through psychological variables such as parental emotion regulation. Emotion regulation is defined as a set of conscious and unconscious strategies for managing emotional responses (23). Given the existing research gap, the present study aimed to test a structural model in which economic capital was considered an exogenous variable, parental emotion socialization styles as endogenous variables, and parental emotion regulation as a mediating variable (28, 29).

In explaining the significance and necessity of the present study, previous findings indicate that parents play a fundamental role in children's emotional socialization (30, 31), and that the family's socio-economic conditions can influence the quality of emotional interactions and parenting practices (24–26). This importance is magnified in families of children with ASD, who face greater emotional and psychological pressures. However, research has less often addressed the role of economic capital in interaction with parental emotion regulation, even though emotional self-regulation is a key factor in parental responses to emotionally challenging situations. Therefore, examining the relationships between economic capital, emotion regulation, and parental emotional reactions has both theoretical and practical necessity—a necessity that can contribute to the development of emotional socialization models and provide a foundation for supportive and educational programs for parents of children with autism spectrum disorder.

Method

This study employed a descriptive–correlational design using structural equation modeling. In the conceptual model of the study, family economic capital was considered as the exogenous (independent) variable, parents' emotional reaction styles as the endogenous (dependent) variable, and parental emotion regulation as the mediating variable. The statistical population consisted of all parents of children aged 4 to 12 years with ASD in Bandar Abbas in 2021 (Iranian calendar: 1400), who had been diagnosed by psychiatrists or child psychologists. Based on the estimation conducted, the number of students with ASD in public and private schools was approximately 150, and so, the total number of parents of these children was was 300 (150 mothers and 150 fathers). Due to the limited accessible population, census (total enumeration) sampling was employed, meaning that all parents who met the inclusion criteria were entered into the study .The inclusion criteria consisted of written and informed consent to participate in the study; diagnosis of ASD in the child based on diagnostic records available at the State Welfare Organization centers and specialized autism diagnostic centers in Bandar Abbas; the child's level of disorder within the mild to moderate range (Level 1 and Level 2); child's age range of 4 to 12 years; parents' age range of 25 to 55 years; parents living together; at least one parent being capable of completing the questionnaires; and the absence of any concurrent psychological or neurodevelopmental disorder in the child. The exclusion criteria included incomplete completion of the questionnaires and withdrawal from further cooperation. Samples were shown through coordination with the State Welfare Organization centers, special education schools, and rehabilitation centers in Bandar Abbas. Of the 300 questionnaires distributed, 50 were excluded due to incomplete data or participant withdrawal, and 250 complete questionnaires were entered into the analysis as the final sample. Based on Kline's (32) view about the statistical adequacy of a minimum sample size of 200 for structural equation modeling, the 250 respondents were considered statistically proper and sufficient. The research instruments included the latest validated version in Iran of the Family Economic Capital Questionnaire (FECS; Sharifi Ardani et al) (20) and the Iranian-validated versions of the Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS; Gratz & Roemer) (23,33, 34) and the Coping with Children's Negative Emotions Scale (CCNES; Fabes et al.,) (35). Due to the conditions caused by the COVID-19 pandemic, data was collected remotely and online via Google Forms platform. After obtaining the necessary permissions from the Department of Exceptional Education of Hormozgan Province and coordinating with schools, the list of eligible parents was provided to the researcher. After providing the necessary explanations and obtaining informed consent, the questionnaire links were sent to them individually. Data was analyzed using SPSS-23 and SmartPLS-3 software via partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM). The model analysis was conducted with the aim of examining direct and indirect

relationships (with emotion regulation as the mediator) among the variables.

Findings

Based on the results, it can be stated that parents' economic capital has a direct relationship with emotion regulation ($r = 0.12$, $p < 0.05$) and non-supportive parental reaction styles ($r = 0.19$, $p < 0.05$), whereas it shows no significant correlation with supportive parental reaction styles ($r = 0.11$, $p > 0.05$). These findings show that parents' economic capital is associated with their emotion regulation and emotional reaction styles. The output from the structural equation model, prior to model refinement, showed that the components have acceptable factor loadings on their respective constructs ($\lambda > 0.40$). Furthermore, all structural relationships between the latent variables were found to be statistically significant ($p < 0.05$), except for the relationship between economic capital and parental supportive response styles, which was non-significant ($p > 0.05$). Findings regarding direct, indirect, and total effects indicated that the direct path from emotion regulation to supportive emotional reaction styles among parents of children with ASD is positively significant (beta = 0.36, $p = 0.001$, $T = 6.16$). Conversely, the direct path from emotion regulation to unsupportive emotional reaction styles in this group is negatively significant (beta = -0.43, $p = 0.001$, $T = -7.86$). Furthermore, the direct path from economic capital to emotion regulation was found to be positively significant (beta = 0.29, $p = 0.001$, $T = 5.19$). The results showed that the direct path from economic capital to parents' supportive emotional reaction styles is not significant ($p > 0.05$). Additionally, economic capital was found to be a direct, positive predictor of unsupportive reaction styles (beta = 0.19, $p = 0.005$, $T = 2.81$\$). Regarding indirect effects—which reflect mediating roles—the analysis revealed that the indirect path from economic capital to supportive reaction styles, mediated by emotion regulation, is positively significant ($\beta = 0.10$, $p = 0.001$, $T = 4.05$). Furthermore, the results showed that the indirect path from economic capital to non-supportive styles—mediated by emotion regulation—is significantly negative ($\beta = 0.12$, $p = 0.001$; $T = 4.31$). The results from the structural equation modeling (SEM) analysis, following model modification, indicated that the fit indices for the final model were as follows: before modification, the Standardized Root Mean Square Residual (SRMR) was 0.13 and the Normed Fit Index (NFI) was 0.60; after modification, the SRMR was 0.09 and the NFI was 0.73. These findings show a significant improvement in the model's fit indices following the modification. The results of the structural equations are shown in Figure 1.

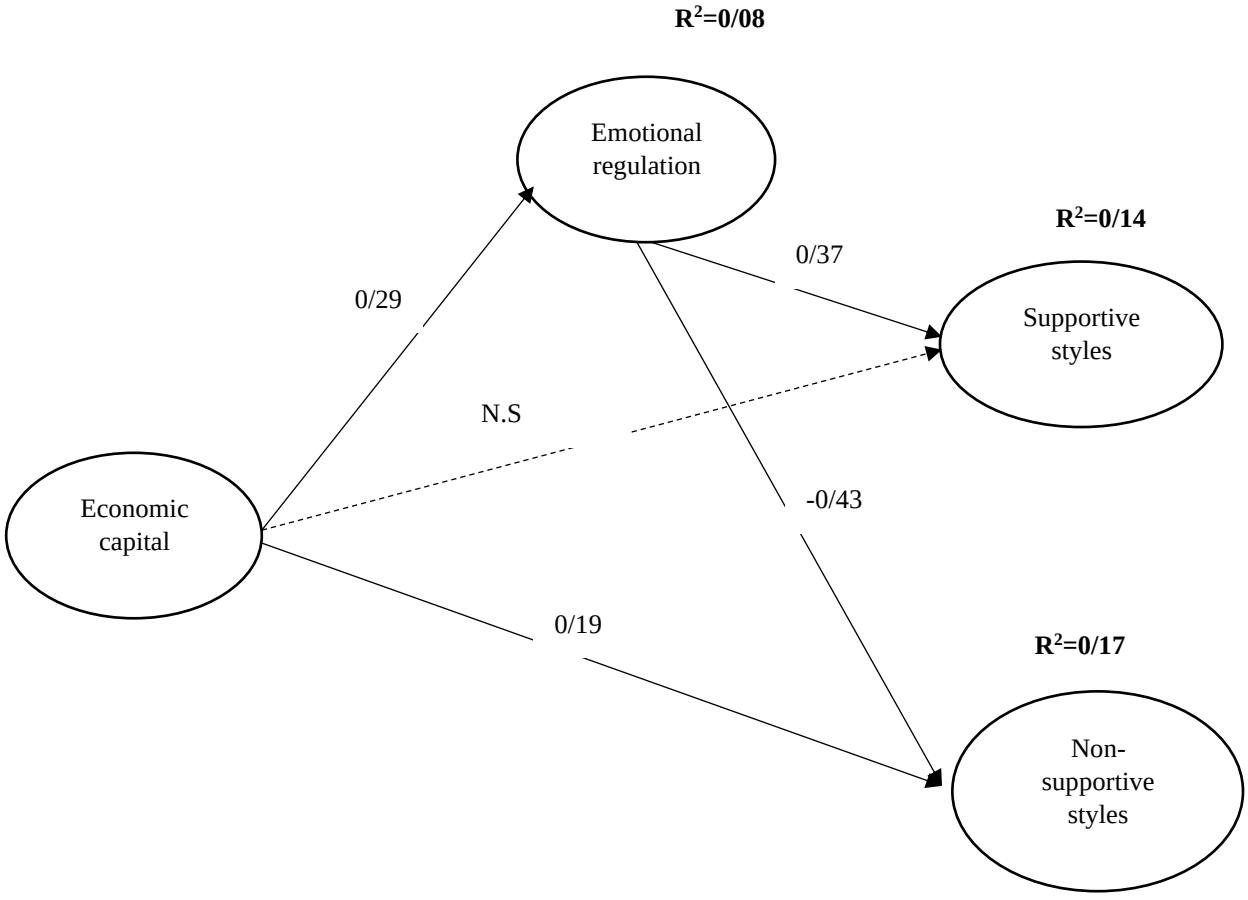

Figure 1: Final results of the structural equations

Conclusion

The present study aimed to investigate the mediating role of emotion regulation in the relationship between economic capital and parents' emotional reaction styles among parents of children with ASD. The findings showed that parental emotion regulation directly increased the use of supportive styles and reduced non-supportive styles. These results are consistent with earlier research that shows emotion regulation as the core of parents' emotion socialization behaviors and emphasizes its crucial role in guiding children's emotional development (21, 22). Specifically, Hajal and Paley (22) proved that parental emotion regulation not only predicts the quality of parents' emotional reactions but also serves as a key mechanism in the intergenerational transmission of emotional patterns. Furthermore, Eisenberg et al. (21) emphasize that parents with more effective emotion regulation exhibit more adaptive reactions in emotionally challenging situations with their children, which in turn contributes to the formation of children's social and emotional skills. Moreover, economic capital was directly associated with higher levels of parental emotion regulation, confirming the importance of economic context in enhancing parents' psychological capacities (24–27). This finding is consistent with the results of De France and Evans (26) and Herd et al. (25), who showed that lower socioeconomic status is associated with greater difficulties in emotion regulation and increased maladaptive emotional reactions. However, economic capital alone did not directly predict supportive reaction styles and was even associated with increased non-supportive styles. This finding suggests that merely having economic resources, without helping psychological processes such as emotion regulation, does not guarantee optimal parenting behaviors. This result is consistent with Bronfenbrenner's perspective (10), which emphasizes that economic conditions can influence child development only within the context of psychological and social processes.

The most salient contribution of the present study is the confirmation of the full mediating role of emotion regulation, such that economic capital led to a significant increase in supportive styles and a decrease in non-supportive styles only through enhancing parents' emotion regulation capacity. This highlights the importance of integrating economic support with targeted psychological interventions to improve the quality of emotional parent–child interactions in families of children with ASD. This finding is consistent with the results of Sharifi Ardani and Khormaei (27), who showed that parents' social and cultural capital influences children's social skills through their emotional reaction styles. Additionally, Cui et al. (31) in a longitudinal study showed that parental and peer emotion socialization simultaneously affect adolescents' social–emotional adjustment, further underscoring the importance of the family context. Limitations of the present study include its correlational design and the restriction of the sample to parents of children with ASD in Bandar Abbas, which limits the generalizability of the findings. Furthermore, since the data were collected through self-report measures, there is a possibility of response bias and social desirability. Additionally, the lack of control for potential confounding variables such as parental attachment style, social support, and history of psychological treatment is another limitation of this study. Future studies are recommended to employ longitudinal designs, including comparison groups (e.g., parents of typically developing children), and use random sampling methods to enhance external validity.

From a practical perspective, the results of this study can serve as a basis for designing educational programs based on emotion regulation and parenting skills for parents and educators, and can be applied in preventive school interventions to reduce students' emotional and behavioral problems. Specifically, intervention programs should focus on components such as emotional awareness, emotional clarity, emotional acceptance, and impulse control, as these components play a key role in increasing supportive styles and reducing non-supportive styles. Furthermore, it is suggested that professionals use the findings of this study in developing educational packages to enhance psychological capital and strengthen emotion socialization practices in families, in order to prevent the occurrence or exacerbation of children's emotional and behavioral problems. Additionally, health and education policymakers can take effective steps toward improving the quality of life of families with children with ASD by integrating targeted economic support with psychological interventions based on emotion regulation.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This study is not derived from a thesis or a research project. This research was conducted with official permission from the Department of Education of Bandar Abbas County (Letter No. 38571, dated 02/12/1400). Additionally, the ethical considerations outlined in the American Psychological Association's publication manual and the ethical codes of the Iranian Psychological Organization, such as the principle of confidentiality, maintaining data privacy, obtaining written consent from participants, etc., have been observed in this research.

Funding: This study was conducted without financial support from any institution or organization.

Authors' contribution: The first author was responsible for conducting the study, data collection, and manuscript writing. The second author contributed to data analysis and scientific editing. The third author acted as the scientific supervisor, providing content and methodological revisions. The fourth author helped in data collection and scientific and editorial support. All authors have read the article and confirmed the accuracy of its contents.

Conflict of interest: This research did not involve any conflicts of interest for the authors, and its results have been reported with complete transparency and without bias.

Data availability statement: All data from this study are supported by the corresponding author and were available to the journal during the peer-review process. Data can also be provided to researchers upon reasonable request.

Consent for publication: The authors give their full consent for the publication of this article.

Declaration of generative AI and AI-assisted technologies in the writing process: During the preparation of this work, the authors used ChatGPT (OpenAI) to improve the writing, language editing, coherence, and clarity of the manuscript. After using this tool/service, the authors reviewed and edited the content as needed and take full responsibility for the content of the publication.

Acknowledgement: The authors sincerely thank the parents who participated in the study, the principals of special schools in Bandar Abbas, the Bandar Abbas Department of Exceptional Education, Hormozgan Province, and all individuals who contributed to the implementation of this study.

مقاله پژوهشی

تبیین سبک‌های واکنش هیجانی والدین کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم بر اساس سرمایه اقتصادی خانواده: نقش میانجی تنظیم هیجان والدین

احمد شریفی اردانی[1*]، علیرضا شریفی اردانی[2]، هادی کریمی عقدا[3]، محمد ابراهیم قادری مقدم[3]

۱. استادیار، گروه آموزش روان‌شناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

۲. دکترای روان‌شناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه شیراز، ایران

۳. استادیار، گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

مشخصات مقاله

کلیدواژه‌ها:
اختلال طیف اوتیسم،
تنظیم هیجان،
سرمایه اقتصادی،
واکنش‌های هیجانی والدین

دریافت شده: ۱۴۰۴/۰۶/۱۸
پذیرفته شده: ۱۴۰۵/۰۸/۱۰
منتشر شده: ۱۴۰۵/۰۸/۱۱

چکیده

زمینه و هدف: والدین کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم، با کشاکش‌های هیجانی منحصربه‌فردی روبرو هستند که کیفیت واکنش‌های هیجانی و رفتاری آنان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بدین ترتیب پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش میانجی تنظیم هیجان در رابطه سرمایه اقتصادی با سبک‌های واکنش هیجانی والدین کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم انجام شد.

روش: روش این پژوهش از نوع توصیفی- همبستگی بود. نمونه مورد مطالعه شامل ۲۵۰ نفر از والدین (۱۲۵ مادر و ۱۲۵ پدر) دانش‌آموزان ابتدایی مبتلا به اختلال طیف اوتیسم شهر بندرعباس در سال ۱۴۰۰ بود که به دلیل محدود بودن جامعه در دسترس (حدود ۳۰۰ نفر)، به روش سرشماری (تمام‌شماری) انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل آخرین نسخه اعتباریابی‌شده در ایران پرسشنامه سرمایه اقتصادی خانواده (شریفی اردانی و همکاران، ۱۴۰۵) و پرسشنامه مشکلات در نظم‌بخشی هیجانی (گراتز و روئمر، ۲۰۰۴) و مقیاس شیوه‌های برخورد با هیجانات منفی کودکان (فابس و همکاران، ۱۹۹۰) بودند. جهت تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از روش معادلات ساختاری با نرم‌افزار SPSS-23 و SmartPLS-3 استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد سرمایه اقتصادی بر تنظیم هیجان والدین اثر مستقیم و مثبت دارد (β=۰/۲۹) و تنظیم هیجان نیز بر سبک‌های واکنش هیجانی حمایتی اثر مستقیم و مثبت (β=۰/۳۶) و بر سبک‌های غیرحمایتی اثر مستقیم و منفی دارد (β=-۰/۴۳). سرمایه اقتصادی اثر مستقیم معناداری بر سبک‌های حمایتی نداشت، اما بر سبک‌های غیرحمایتی اثر مستقیم و مثبت نشان داد (β=۰/۱۹، P=۰/۰۰۵). نتایج تحلیل مسیر غیرمستقیم نشان داد سرمایه اقتصادی با میانجی‌گری تنظیم هیجان، بر سبک‌های حمایتی اثر مثبت (β=۰/۱۰) و بر سبک‌های غیرحمایتی اثر منفی (β=۰/۱۲) دارد (P< ۰/۰۰۱).

نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌های پژوهش سرمایه اقتصادی از طریق افزایش ظرفیت تنظیم هیجان، سبک‌های حمایتی را افزایش و سبک‌های غیرحمایتی را کاهش می‌دهد. بنابراین پیشنهاد می‌شود در برنامه‌های حمایتی و آموزشی والدین کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم، مداخلات مبتنی بر تنظیم هیجان در کنار توانمندسازی اقتصادی گنجانده شود.

* **نویسنده مسئول:** احمد شریفی اردانی، استادیار، گروه آموزش روان‌شناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

رایانامه: Ahmadsharifi@cfu.ac.ir

تلفن: ۰۳۵-۳۸۲۱۱۰۳۰

مقدمه

اختلال طیف اوتیسم[1] یکی از شایع‌ترین اختلالات در کودکان است (۱) که به مجموعه‌ای از اختلال‌ها از جمله اوتیسم[2]، نشانگان آسپرگر[3]، و اختلال فراگیر تحولی[4] اطلاق می‌شد که همگی زیر چتر اختلال‌های عصبی- تحولی[5] قرار می‌گیرند. افراد مبتلا به این اختلالمعمولاً در تعاملات اجتماعی[6] و ارتباط کلامی و غیرکلامی[7] دچار مشکل هستند و با الگوهای رفتاری محدود و تکراری[8] شناخته می‌شوند. همچنین کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم، در مقایسه با کودکان بهنجار، در درک هیجان[9] و تنظیم هیجان[10] با دشواری‌های بیشتری مواجه‌اند (۱).

درحالی‌که کودکان بهنجار تحول جسمی، شناختی، و ذهنی[11] را در یک دوره زمانی نسبتاً ثابت و قابل پیش‌بینی طی می‌کنند، کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم به دلیل ماهیت عصبی-تحولی این اختلال که معمولاً در سه سال نخست زندگی بروز می‌کند و تداوم می‌یابد، جهان پیرامون خود را به‌گونه‌ای متفاوت درک می‌کنند. این تفاوت ادراکی سبب می‌شود که آنان در ارتباطات و تعاملات اجتماعی دچار محدودیت شوند و رفتارهایی کلیشه‌ای[12] و تکراری از خود نشان دهند (۱). با در نظر گرفتن این ویژگی‌ها، می‌توان دریافت که شرایط والدین کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم در مقایسه با والدین کودکان بهنجار، به‌طور بنیادین متفاوت است. به بیان دیگر درحالی‌که والدین کودکان بهنجار، نقش خود را در زمینه‌هایی چون مراقبت، تربیت، ایجاد ارتباط سالم، تقویت همدلی[13] و آموزش مهارت‌های اجتماعی[14] ایفا می‌کنند، والدین کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم با کشاکش‌هایی بسیار پیچیده‌تر مواجه‌اند. تربیت این کودکان نیازمند صبر، سازش‌یافتگی[15]، و توان هیجانی بالا است و گاه می‌تواند برای والدین تجربه‌ای دشوار و حتی فرساینده باشد (۴-۲).

اگر والدین فرزندان خود را راهنمایی کنند تا موقعیت‌های تنش‌آور[16] را به‌عنوان مسئله ببینند و به آنها در حل مسئله کمک کنند، کودکان احتمالاً موقعیت‌های تنش‌آور را مهارپذیرتر ارزیابی می‌کنند (۵). به نظر می‌رسد این الگو نه‌تنها در کودکان بهنجار، که در مورد والدین کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم نیز صادق است، زیرا که این شیوه برخورد برای این دسته از کودکان لزوم بیشتری دارد و باید این نکته را در نظر داشت که این کودکان نیاز ویژه‌ای به حمایت در موقعیت‌های تنش‌آور دارند. در همین راستا در یک پژوهش، برای درک بهتر شیوه‌های واکنش والدین به هیجانات فرزندان، به بررسی سبک‌های واکنشی آنان پرداخته شد (۶). در این مطالعه پژوهشگران شش مورد از سبک‌های واکنش هیجانی والدین را معرفی کردند که شامل این موارد بود: واکنش مسئله-محور[17] که بیانگر میزان کمک والدین در حل مشکلی است که باعث هیجان منفی در کودک شده است؛ واکنش متمرکز بر هیجانات[18] که نشانگر میزان پاسخگویی والدین با راهبردهایی است که برای کمک به بهبود احساسات کودک، طراحی‌شده است؛ واکنش تشویق ابراز هیجان[19]، این سبک واکنش بیانگر درجه‌ای است که والدین فرزندان را به ابراز هیجان منفی یا حالات عاطفی منفی، تشویق می‌کنند؛ واکنش کمینه‌سازی[20]، درجه‌ای است که والدین از جدی بودن اوضاع می‌کاهند یا مشکل کودک یا واکنش پریشانی او را کمرنگ یا کم‌اهمیت نشان می‌دهند؛ واکنش همراه با پریشانی[21]، این سبک واکنش بیانگر میزان تنش والدین در هنگام ابراز هیجان منفی در کودکان است؛ و واکنش‌های تنبیهی[22]، این سبک واکنش نشانگر میزان واکنش‌های تنبیهی والدین است که به کاهش مواجهه یا نیاز به مقابله با هیجانات منفی فرزندان منجر می‌شود (۶). به‌طورکلی این سبک‌های واکنش تأثیر عمیقی بر تحول هیجانی کودکان دارند (۷). اخیراً پژوهشی نشان داد که سبک‌های حمایتی می‌توانند زمینه‌ساز دل‌بستگی ایمن[23] در کودکان شود (۸). افزون بر این

1. Autism spectrum disorder (ASD)
2. Autism
3. Asperger's Syndrome
4. Pervasive developmental disorder
5. Neurodevelopmental disorder
6. Social interaction
7. Verbal and nonverbal communication
8. Restricted and repetitive behaviors; RRBs
9. Emotion understanding
10. Emotion regulation
11. Physical, cognitive, and intellectual development
12. Stereotypical behaviors
13. Empathy
14. Social skills
15. Adaptation
16. Stressful situations
17. Problem-focused reaction
18. Emotion-focused reaction
19. Expressive encouragement
20. Minimization reactions
21. Distress reaction
22. Punitive Reactions
23 .Secure attachment pattern

پژوهش دیگری نیز بر نقش تفاوت‌های فرهنگی در فرایند اجتماعی شدن هیجانی تأکید دارد (۹). درمجموع یافته‌ها حاکی از آن است که به‌کارگیری ترکیبی متعادل از راهبردهای حمایتی و غیرحمایتی می‌تواند به افزایش انعطاف‌پذیری هیجانی کودکان کمک کند.

سؤالی که در اینجا وجود دارد این است که چه عواملی زمینه‌ساز بروز واکنش‌های والدین در والدگری[1] و به‌ویژه در ارتباط با هیجانات فرزندان است. در پاسخ به این پرسش، توجه به بافت خانوادگی اهمیت اساسی دارد، زیرا خانواده و شرایط خانوادگی نخستین زمینه و بافت را برای تحول کودکان فراهم می‌کند. در همین راستا نظریه سیستم‌های بوم‌شناختی[2] تحول انسانی برونفن برونر (۱۰)، کودک را در بستر زمینه‌های مختلف اجتماعی در حال تحول نشان می‌دهد. در ادامه این دیدگاه، پژوهشگران متعددی بر این باورند که وضعیت اجتماعی- اقتصادی[3] یکی از مهم‌ترین زمینه‌های مؤثر بر تحول کودکان است (۱۱-۱۵). به‌بیان‌دیگر، وضعیت اجتماعی- اقتصادی خانواده می‌تواند بر شکل‌گیری مهارت‌های اجتماعی و سازش‌یافتگی هیجانی کودکان تأثیرگذار باشد (۱۷، ۱۶).

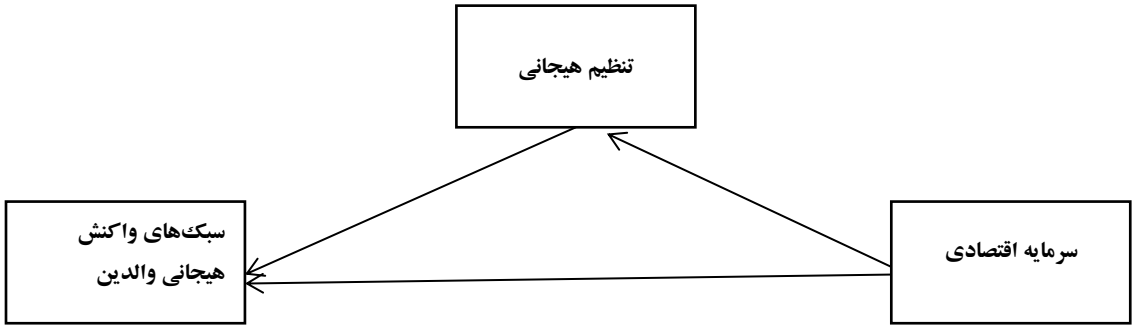
از میان ابعاد گوناگون وضعیت اجتماعی- اقتصادی، سرمایه اقتصادی[4] جایگاه ویژه‌ای دارد، زیرا این نوع سرمایه تا حد زیادی بیانگر امکانات مادی و منابع مالی در دسترس خانواده است. سرمایه اقتصادی می‌تواند به‌طور مستقیم در قالب پول، درآمد یا ثروت خانواده تجلی یابد (۱۸). با وجود این برخی پژوهشگران تأکید کرده‌اند که برای درک عمیق‌تر از شرایط اقتصادی خانواده، باید به مفهوم ثروت تجمعی توجه کرد، زیرا که این شاخص بهتر از درآمد سالانه می‌تواند پایداری یا شکنندگی وضعیت مالی خانواده را منعکس کند (۱۹). بر همین اساس در پژوهش حاضر، سرمایه اقتصادی شامل ارزیابی فرد از وضعیت درآمد، مالکیت، وضعیت شغلی، و سلامت خود (مانند وضعیت بیمه و سلامت عمومی است که می‌تواند بار مالی برای خانواده‌ها باشد) است (۲۰). این تعریف از سرمایه اقتصادی بیش از آن‌که بر داده‌های عینی و عددی دارایی‌ها متمرکز باشد، به برداشت ذهنی فرد از وضعیت اقتصادی خود تأکید دارد؛ برداشتی که می‌تواند در احساس امنیت، آرامش و نحوه تعامل والدین با فرزندان بازتاب یابد.

یکی از زمینه‌هایی که دانشمندان در فرآیند تحول و اجتماعی شدن کودکان بر آن تأکید دارند، رفتارهای والدین به‌ویژه رفتارهای اجتماعی‌سازی هیجانی[5] آنان است. این رفتارها به‌عنوان راهنمایی برای جامعه‌پذیری هیجانی کودکان عمل می‌کنند و نقش مهمی در شکل‌گیری نحوه درک، بیان و تنظیم احساسات ایفا می‌کنند (۲۱). در ادامه این دیدگاه متخصصان (۲۲) در پژوهش‌های خود نشان دادند که از نظر بالینی تنظیم هیجانات والدین از اهمیت بالایی برخوردار است، زیرا آنان به‌طور مستقیم در حل مشکلات عاطفی و رفتاری دوران کودکی مشارکت دارند. به بیان دیگر هرچه والدین در تنظیم هیجان خود، کارآمدتر باشند، احتمال بروز واکنش‌های سازش‌یافته‌تر در تعامل با هیجانات فرزندان افزایش می‌یابد و درنتیجه، تحول عاطفی سالم‌تری در کودک شکل می‌گیرد. در همین زمینه، گراس[6] از پیشگامان در مطالعات معاصر احساسات، تنظیم هیجان را این‌گونه تعریف می‌کند: «تمام راهبردهای آگاهانه و ناخودآگاهی که ما برای افزایش، حفظ یا کاهش یک یا چند جزء از یک پاسخ هیجانی استفاده می‌کنیم» (۲۳). این تعریف به‌خوبی نشان می‌دهد که تنظیم هیجان، سازوکاری پویا و چندوجهی است که نه‌تنها بر نحوه تجربه احساسات، که بر رفتارهای اجتماعی و ارتباطی نیز تأثیر می‌گذارد. از سوی دیگر، مطالعات بسیاری نشان داده‌اند که وضعیت اجتماعی و اقتصادی می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در فرایند تنظیم هیجان و همچنین اجتماعی شدن هیجانی ایفا کند (۲۷-۲۴). خانواده‌هایی که از وضعیت اقتصادی و اجتماعی مطلوب‌تری برخوردارند، معمولاً فرصت و منابع بیشتری برای پاسخ‌دهی سازش‌یافته به هیجانات فرزندان خود دارند. با توجه به این مبانی نظری و پژوهشی می‌توان نتیجه گرفت که والدین دارای فرزندان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم، ممکن است در مواجهه با هیجانات منفی فرزندان خود، واکنش‌هایی متفاوت از والدین کودکان بهنجار نشان دهند؛ زیرا از یک سو، تنظیم هیجان نقش کلیدی در شکل‌گیری این واکنش‌ها دارد و از سوی دیگر وضعیت اجتماعی— اقتصادی می‌تواند این فرایند را به‌طور مستقیم و غیرمستقیم تحت تأثیر قرار دهد (۲۹، ۲۸، ۲۲). به‌بیان دقیق‌تر وضعیت اقتصادی و اجتماعی نه‌تنها به‌طور مستقیم بر نحوه والدگری در موقعیت‌های هیجانی اثر می‌گذارد، که از طریق تأثیر بر

1. Parenting
2. Ecological system
3. Socioeconomic status (SES)
4. Economic capital
5. Emotion socialization behaviors (Esbs)
6. Gross

ظرفیت تنظیم هیجانی والدین نیز می‌تواند به بروز واکنش‌های سازش‌یافته‌تر یا سازش‌نایافته‌تر در تعامل با فرزندان منجر شود.

پژوهشگران بر این باورند که خانواده و والدین نقش اساسی در شکل‌گیری، درک، تجربه و بیان هیجانات فرزندان خود دارند، به‌طوری‌که می‌توانند با شناسایی هیجانات کودکان، بحث در مورد اهمیت هیجان‌ها و الگوسازی از رفتارهای هیجانی، به اجتماعی شدن هیجانی کودکان کمک کنند (۳۱، ۳۰). از سوی دیگر، وضعیت اقتصادی و اجتماعی خانواده نیز می‌تواند تعیین‌کننده کیفیت تعاملات والدین با فرزندان باشد و نقش مهمی در شیوه‌های والدگری[1]، به‌ویژه در مواجهه با هیجان‌های فرزندان در موقعیت‌های اجتماعی ایفا کند (۲۶- ۲۴). این مسئله در خانواده‌هایی که فرزندان دارای نیازهای ویژه، به‌ویژه اختلال طیف اوتیسم دارند، از اهمیت دوچندانی برخوردار است؛ زیرا این والدین بیش از دیگران در معرض کشاکش‌های هیجانی و روانی ناشی از رفتارها و نیازهای خاص فرزند خود قرار دارند. با جستجوهای انجام‌شده، مشخص شد که پژوهش‌های گذشته کمتر به بررسی نقش سرمایه اقتصادی والدین در ارتباط با شیوه‌های برخورد با هیجانات و تنظیم هیجان آنها پرداخته‌اند. درنتیجه شناخت چگونگی اثر سرمایه اقتصادی بر تنظیم هیجان والدین می‌تواند به درک بهتر سازوکارهای درونی خانواده‌هایی که با فشارهای روانی ناشی از تربیت کودک مبتلا به اختلال طیف اوتیسم مواجه‌اند، کمک کند. همچنین به نظر می‌رسد خودتنظیمی هیجانی نیز نقش کلیدی در کیفیت واکنش‌های والدین در موقعیت‌های دشوار هیجانی فرزندان دارد و نادیده گرفتن آن می‌تواند مانعی برای تحول اجتماعی و هیجانی سالم کودک باشد. بنابراین فهم روابط ساختاری بین سرمایه اقتصادی، تنظیم هیجان، و سبک‌های واکنش هیجانی والدین نه‌تنها به لحاظ نظری برای گسترش مدل‌های جامعه‌پذیری هیجانی اهمیت دارد، که از نظر کاربردی نیز می‌تواند به طراحی برنامه‌های حمایتی و آموزشی برای والدین کودکان دارای اختلال طیف اوتیسم منجر شود. در نهایت این روابط می‌توانند نشان دهند که چگونه شرایط اقتصادی از طریق تأثیر بر تنظیم هیجان والدین، مسیر اجتماعی شدن هیجانی فرزندان را شکل می‌دهد و به‌عنوان منبعی اساسی در تحول اجتماعی آنان عمل می‌کند. بر این اساس، در پژوهش حاضر ویژگی‌های سرمایه اقتصادی به‌عنوان متغیرهای برون‌زای مدل در نظر گرفته می‌شود که پیشایند تنظیم هیجان و سبک‌های واکنش هیجانی والدین هستند. در این میان تنظیم هیجان نقش میانجی‌گر ایفا می‌کند و سازوکار اصلی اثرگذاری سرمایه اقتصادی بر واکنش‌های والدین را توضیح می‌دهد. مدل مفهومی پژوهش در شکل (۱) مشاهده می‌شود.

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

روش

(الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی بود و با استفاده از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری انجام شد. جامعه آماری شامل تمامی والدین کودکان ۴ تا ۱۲ ساله مبتلا به اختلال طیف اوتیسم شهر بندرعباس بود که در سال ۱۴۰۰ توسط متخصصان روان‌پزشکی یا روان‌شناس کودک تشخیص داده شده بودند. بر اساس

1. Parenting

برآورد انجام شده، تعداد دانش‌آموزان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم در مدارس دولتی و غیردولتی شهر بندرعباس حدود ۱۵۰ نفر بود؛ درنتیجه تمامی والدین این کودکان ۳۰۰ نفر محسوب می‌شدند و به‌عنوان جامعه در دسترس پژوهش تعیین شدند. با توجه به محدود بودن جامعه در دسترس، نمونه‌گیری به‌صورت تمام‌شماری انجام شد؛ بدین معنا که تمامی والدینی که ملاک‌های ورود را داشتند، وارد پژوهش شدند. ملاک‌های ورود شامل رضایت کتبی و آگاهانه برای مشارکت در پژوهش، تشخیص اختلال طیف اوتیسم کودک بر اساس پرونده‌های تشخیصی موجود در مراکز بهزیستی و مراکز تخصصی تشخیص اوتیسم شهر بندرعباس، سطح اختلال طیف اوتیسم کودک در دامنه خفیف تا متوسط (سطح یک و دو)، دامنه سنی کودک ۴ تا ۱۲ سال، دامنه سنی والدین ۲۵ تا ۵۵ سال، داشتن زندگی مشترک توسط والدین، توانایی حداقل یکی از والدین برای پاسخ‌دهی به پرسشنامه‌ها، و عدم وجود اختلال روان‌شناختی یا عصبی-تحولی هم‌زمان در کودک بود. ملاک‌های خروج نیز شامل تکمیل ناقص پرسشنامه‌ها و انصراف از ادامه همکاری بود. نمونه‌ها از طریق هماهنگی با مراکز بهزیستی، مدارس استثنایی و مراکز توان‌بخشی شهر بندرعباس شناسایی شدند؛ از مجموع ۳۰۰ پرسشنامه توزیع‌شده، ۵۰ پرسشنامه به دلیل نقص داده‌ها یا انصراف شرکت‌کنندگان حذف شد و درنهایت ۲۵۰ پرسشنامه کامل به‌عنوان نمونه نهایی وارد تحلیل شد. بر اساس دیدگاه کلاین (۳۲) مبنی بر کفایت آماری حجم نمونه حداقل ۲۰۰ مورد برای تحلیل معادلات ساختاری، تعداد ۲۵۰ پاسخ‌گو در این پژوهش از نظر آماری مناسب و کافی تشخیص داده شد. والدین شرکت‌کننده در پژوهش حاضر شامل ۱۲۵ نفر (۵۰ درصد) مادر و ۱۲۵ نفر (۵۰ درصد) پدر بودند؛ میانگین سنی والدین ۳۶/۵۸ سال (۶/۵۵ ±) و میانگین سنی فرزندان آنان ۶/۴۳ سال (۷۰/۲ ±) بود.

(ب) ابزار

۱. مقیاس مشکلات در نظم‌بخشی هیجانی گراتز و روئمر (۲۰۰۴)[1]: این مقیاس توسط گراتز و روئمر در سال ۲۰۰۴ طراحی و ابداع شده است (۳۳) که دارای ۳۶ گویه و شش خرده‌مقیاس: عدم پذیرش پاسخ‌های هیجانی[2]، شامل گویه‌های (۱۱، ۱۲، ۲۱، ۲۳، ۲۵، ۲۹، ۳۰)؛ مشکل در اشتغال به رفتار هدفمند[3]، شامل گویه‌های(۱۳، ۱۸، ۲۰، ۲۶، ۳۳)؛ مشکل در مهار تکانه[4]، شامل گویه‌های (۳، ۱۴، ۱۹، ۲۴، ۲۷، ۳۲)؛ عدم آگاهی هیجانی[5]، شامل گویه‌های(۴، ۵، ۹، ۱۰)؛ دسترسی محدود به راهبردهای نظم‌بخشی هیجانی[6] شامل گویه‌های (۱، ۲، ۶، ۷، ۸، ۱۰، ۲۲)؛ و عدم وضوح هیجانی[7] شامل گویه‌های (۱۵، ۱۶، ۲۸، ۳۱، ۳۴، ۳۵، ۳۶)؛ است. این مقیاس در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (۱ کاملاً مخالفم تا ۵ کاملاً موافقم) نمره‌گذاری می‌شود حد پایین نمره در این مقیاس ۳۶ و حد بالا ۱۸۰ است که نمره بالاتر نشان‌دهنده ضعف بیشتر در تنظیم هیجان است. همچنین این مقیاس از همسانی درونی بالایی ۰/۹۳ برخوردار است. در پژوهشی داخلی (۳۴) به بررسی ساختار عاملی این مقیاس پرداخته شد و با انجام تحلیل عامل اکتشافی، شش خرده‌مقیاس استخراج شده توسط گراتز و روئمر (۳۳) تأیید شد. پژوهشگران در این پژوهش ضرایب آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس‌های این پرسشنامه را بین ۰/۸۶ تا ۰/۸۸ گزارش داده‌اند. ضریب اعتبار بازآزمایی پس از یک هفته بازآزمون، برای این زیرمقیاس‌ها بین ۰/۷۹ تا ۰/۹۱ به دست آمد. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد داده‌ها برای تحلیل مناسب‌اند (شاخص کیزر-مایر-اولکین[8] ۰/۹۱ و آزمون کرویت بارتلت[9] معنادار در سطح P<۰/۰۰۱). ساختار شش‌عاملی مقیاس، با روش مؤلفه‌های اصلی و چرخش واریماکس استخراج شد و ۳۶/۵۱ درصد از واریانس کل را تبیین کرد. پس از حذف و اصلاح برخی گویه‌ها، تعداد گویه‌ها از ۳۶ به ۳۴ کاهش یافت و تمامی گویه‌ها بار عاملی معنادار بر عامل مربوطه داشتند که حاکی از روایی سازه مطلوب ابزار است. روایی ملاکی از طریق همبستگی مثبت و معنادار زیرمقیاس‌ها با سیاهه اضطراب بک[10] و سیاهه افسردگی بک[11] تأیید شد. همچنین اعتبار ابزار رضایت‌بخش بود، به‌گونه‌ای که آلفای کرونباخ زیرمقیاس‌ها بین ۰/۶۶ تا ۰/۸۸ و ضرایب بازآزمایی بین ۰/۷۱ تا ۰/۹۱ گزارش شد. در پژوهش حاضر برای استفاده از این ابزار تحلیل عاملی

1. Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS; Gratz & Roemer)
2. Nonacceptance of emotional responses
3. Difficulties engaging in goal-directed behavior
4. Impulse control difficulties
5. Lack of emotional awareness
6. Limited access to emotion regulation strategies
7. Lack of emotional clarity
8. Kaiser-meyer-olkin index (KMO Index)
9. Bartlett's sphericity test
10. Beck anxiety inventory (BAI)
11. Beck depression inventory (BDI)

تأییدی انجام شد و گویه ۲۰ از مؤلفه رفتار هدفمند، گویه ۳ و ۲۴ از مؤلفه مهار تکانه، گویه ۳۴ از مؤلفه وضوح هیجانی، گویه ۱۰ از مؤلفه آگاهی هیجانی، و گویه ۲۲ از مؤلفه راهبردهای تنظیم هیجان به دلیل ضعیف بودن بار عاملی (λ<۰/۴۰) از تحلیل حذف شدند. مدل نهایی از نظر شاخص‌های برازش مدل قبل از اصلاح مدل (۰/۰۹۸ =جذر میانگین مربعات باقی‌مانده استانداردشده و ۰/۶۶ =شاخص برازش هنجارشده) و بعد از اصلاح مدل (۰/۰۸۱ =جذر میانگین مربعات باقی‌مانده استانداردشده و ۰/۷۳ =شاخص برازش هنجارشده) به دست آمد که نشان‌دهنده بهبود شاخص‌ها پس از اصلاح مدل است. آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌های آگاهی هیجانی ۰/۸۲، راهبرد تنظیم هیجان ۰/۸۲، رفتار هدفمند ۰/۸۵ وضوح هیجانی ۰/۷۳، پذیرش هیجان ۰/۹۰، و مهار تکانه ۰/۸۷ برآورد شد که همه در سطح مناسبی قرار دارند.

۲. مقیاس شیوه‌های برخورد با هیجانات منفی کودک[1] فابس و همکاران (۱۹۹۰): این مقیاس در سال ۱۹۹۰ برای سنجش سبک‌های برخورد با هیجانات منفی کودکان طراحی و ابداع شده است (۳۵). این مقیاس، خودگزارشی است که شامل ۱۲ سناریو فرضی از موقعیت‌های اجتماعی است که در آن کودکان احساسات منفی و پریشانی را تجربه می‌کنند. این ۱۲ سناریو، ۶ سبک واکنش به احساسات منفی کودکان را اندازه‌گیری می‌کند که شامل سبک واکنش‌های مسئله‌محور[2]، شامل گویه‌های (۳، ۱۰، ۱۵، ۲۴، ۲۸، ۳۳)؛ هیجان مدار[3]، شامل گویه‌های (۶، ۸، ۱۶، ۱۹، ۳۰)؛ تشویق به ابراز هیجان[4]، شامل گویه‌های (۵، ۱۱، ۱۷، ۲۳، ۲۵، ۳۲)؛ به حداقل رساندن[5]، شامل گویه‌های(۴، ۹، ۱۴، ۲۰، ۲۷، ۳۶)؛ تنبیهی[6] شامل گویه‌های (۱، ۱۲، ۱۸، ۲۲، ۲۹، ۳۵)؛ و خود پریشانی[7] شامل گویه‌ای (۲، ۷، ۱۳، ۲۱، ۲۶، ۳۴) است. این پرسشنامه در مقیاس لیکرت ۷ درجه‌ای (۱ بسیار بعید تا ۷ بسیار محتمل) نمره‌گذاری می‌شود. پژوهشگران (۳۶)، آلفای کرونباخ برای این ۶ سبک برخورد را بین ۰/۶۹ تا ۰/۸۵ محاسبه کرده‌اند و همچنین در پژوهش آنان روایی محتوایی مقیاس شیوه‌های برخورد با هیجانات منفی کودک ازلحاظ نظری با سایر مقیاس‌های مشابه دیگر سازگار و همگرا بود. در پژوهش انجام شده در ایران نسخه کوتاه با ۶ سناریو تهیه و اعتباریابی شد (۲۳). جهت استفاده از این ابزار تحلیل عامل تأییدی[8] به روش مدل‌یابی معادلات ساختاری با روی‌آورد حداقل مربعات جزئی[9] انجام گرفت که شاخص‌های برازش مدل در سطح قابل قبولی قرار داشت (۰/۰۸۹=جذر میانگین مربعات باقی‌مانده استانداردشده و ۰/۶۸ =شاخص برازش هنجارشده) و پایایی به روش آلفای کرونباخ برای سبک مسئله‌محور، ۰/۷۲؛ سبک تشویق ابراز هیجان، ۰/۶۷؛ سبک هیجان مدار، ۰/۶۳؛ سبک به حداقل رساندن (کمینه‌سازی)، ۰/۶۲؛ سبک واکنش‌های تنبیهی، ۰/۶۶ و برای سبک واکنش خود پریشانی، ۰/۶۲ محاسبه شد و همچنین میزان آلفای کرونباخ برای نمره کل سبک‌های واکنش هیجانی والدین برابر با ۰/۷۷ بود. در پژوهش حاضر نیز تحلیل عامل تأییدی انجام شد و بر اساس نتایج تحلیل عامل تأییدی گویه‌های ۱، ۱۸ و ۷ به دلیل ضعیف بودن بار عاملی (λ<۰/۴۰) از تحلیل حذف شدند. شاخص‌های برازش مدل در سطح قابل قبولی قرار داشت (۰/۰۸=جذر میانگین مربعات باقی‌مانده استانداردشده و ۰/۷۵ =شاخص برازش هنجارشده) و اعتبار به روش آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌های حمایتی سبک‌های واکنش هیجانی والدین کل (۰/۸۴) روش مقابله مسئله‌محور ۰/۸۲، روش متمرکز هیجانات ۰/۶۲ و روش تشویق ابراز هیجان ۰/۷۵ و همچنین برای نمره کل مؤلفه‌های غیرحمایتی سبک‌های واکنش هیجانی والدین (۰/۸۴) روش به حداقل رساندن (کمینه‌سازی) ۰/۷۴، واکنش‌های تنبیهی ۰/۷۷، و برای واکنش پریشانی ۰/۶۱ محاسبه شد و همچنین میزان آلفای کرونباخ برای نمره کل سبک‌های واکنش هیجانی والدین برابر با ۰/۸۲ بود.

۳. پرسشنامه سرمایه اقتصادی خانواده[10] شریفی اردانی و همکاران (۱۴۰۵): این مقیاس برای سنجش سرمایه اقتصادی خانواده طراحی و ابداع شده است (۲۰). سرمایه اقتصادی در این پرسشنامه دارای ۱۱ گویه و ۴ خرده‌مقیاس که شامل مؤلفه‌های وضعیت اشتغال[11]، شامل گویه‌های(۱،

1. Coping with Children's Negative Emotions Scale (CCNES; Fabes)
2. Problem-focused reaction (PFR)
3. E motion-focused reaction (EFR)
4. Expressive encouragement (EE)
5. Minimization reactions (MR)
6. Punitive reactions (PR)
7. Distress reactions (DR)
8 Confirmatory factor analysis (CFA)
9 Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM)
10. Family Economic Capital Questionnaire (FECS; Sharifi Ardani)
11. Employment status

۵)؛ وضعیت سلامت[1]، شامل گویه‌های(۱۱، ۱۲)؛ وضعیت درآمدی[2]، شامل گویه‌های(۲، ۶، ۸)؛ و وضعیت مالکیت[3]، شامل گویه‌های(۳، ۴، ۸، ۹)؛ بود. این مقیاس در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (۱ خیلی بد، ۲ بد، ۳ متوسط،۴ خوب و ۵ خیلی خوب) نمره‌گذاری می‌شود. کمترین نمره در این مقیاس ۱۱ و بیشتر نمره ۵۵ است و این پرسشنامه فاقد نقطه برش بوده و نمرات بالاتر نشان‌دهنده سرمایه اقتصادی بالاتر است. در پژوهش انجام شده در ایران جهت استفاده از پرسشنامه سرمایه اقتصادی از تحلیل عامل اکتشافی استفاده کرد که چهار عامل استخراج شد و برای همه مؤلفه‌ها بار عاملی گویه‌ها بالاتر از ۰/۴۰ بود (۲۰). نتایج تحلیل عامل تأییدی نیز نشان داد مقدار خی دو برابر با ۴۳/۸۳ مقدار نسبت خی دو به درجه آزادی برابر با ۱/۹۱، مقدار شاخص برازش مقایسه‌ای[4] برابر با ۰/۹۹، مقدار شاخص نیکویی برازش[5] برابر با ۰/۹۸، مقدار ریشه میانگین مربعات خطای تقریب[6] برابر با ۰/۰۴۷ و مقدار شاخص احتمال برازش نزدیک[7] نیز برابر با ۰/۵۹ بود که در دامنه قابل قبولی قرار داشت و همچنین آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۸۷ و برای مؤلفه‌های وضعیت اشتغال ۰/۷۴، وضعیت سلامت ۰/۴۷، وضعیت درآمدی ۰/۷۷، و وضعیت مالکیت ۰/۸۵ بود. در پژوهش حاضر نیز اعتبار به روش همسانی درونی محاسبه شد که آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۹۱ و برای مؤلفه‌های بین ۰/۶۵ تا ۰/۸۸ محاسبه شد.

(د) روش اجرا: با توجه به شرایط ناشی از شیوع ویروس کرونا در زمان اجرای پژوهش و لزوم رعایت پروتکل‌های بهداشتی، گردآوری داده‌ها به‌صورت غیرحضوری و آنلاین انجام شد. پس از اخذ مجوزهای لازم از اداره آموزش‌وپرورش استثنایی استان هرمزگان و هماهنگی با مدارس دولتی و غیردولتی ویژه دانش‌آموزان دارای اختلال طیف اوتیسم در مقطع ابتدایی شهر بندرعباس، فهرست والدین واجد شرایط از طریق مدارس در اختیار پژوهشگر قرار گرفت. تشخیص اختلال طیف اوتیسم کودکان بر اساس پرونده‌های تشخیصی موجود در مراکز بهزیستی و مراکز تشخیصی معتبر انجام شده بود که نشان‌دهنده سطح خفیف تا متوسط اختلال بود. پس از ارائه توضیحات لازم درباره اهداف پژوهش و اخذ رضایت آگاهانه والدین و همچنین احراز ملاک‌های ورود به پژوهش، پیوند پرسشنامه‌ها که در بستر فرم‌ساز گوگل[8] طراحی شده بود، به‌صورت فردی از طریق شبکه‌های مجازی برای آنان ارسال شد. شرکت‌کنندگان به‌صورت انفرادی و در یک نوبت به تمامی پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. ملاحظات اخلاقی شامل محرمانگی اطلاعات، اختیار در شرکت یا انصراف از پژوهش، و استفاده صرفاً پژوهشی از داده‌ها به‌طور کامل رعایت شد. مدت زمان فعال بودن پرسشنامه‌ها سه هفته تعیین شد. از میان حدود ۳۰۰ والد دعوت‌شده، ۲۵۰ نفر پرسشنامه‌ها را به‌طور کامل تکمیل کردند و ۵۰ نفر به دلیل عدم تکمیل پرسشنامه‌ها یا انصراف از ادامه همکاری حذف شدند. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS-23 و SmartPLS-3و با روش مدل‌یابی معادلات ساختاری مبتنی بر حداقل مربعات جزئی تحلیل شد.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱: یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	مؤلفه‌ها	شاخص توصیفی		آزمون K-S		چولگی	کشیدگی
		میانگین	انحراف مهیار	Z	P		
غیر حمایتی	تنبیهی	۱۴/۳۷	۵/۷۴	۱/۰۶	۰/۲۰۵	-۰،۷۲	-۰/۰۳
	کمینه‌سازی	۲۶/۷۱	۶/۴۵	۱/۵۲	۰/۰۱۸	۰/۳۵	-۰/۳۶
	پریشانی	۱۷/۰۱	۵/۵۲	۰/۸۹	۰/۳۹۹	-۰/۵۲	-۰/۰۶
	کل	۵۶/۶۰	۱۳/۶۲	۰/۸۲	۰/۵۰۳	-۰/۱۶	-۰/۲۴
سبک‌های حمایتی	مسئله‌مدار	۳۲/۶۱	۶/۵۸	۱/۷۵	۰/۰۰۴	۰/۷۴	-۰/۹۳
	هیجان‌مدار	۲۶/۸۲	۵/۹۸	۰/۸۹	۰/۴۰۷	۰/۴۴	-۰/۱۵

1. Health status
2. Income status
3. Property status
4. Comparative fit index (CFI)
5. Goodness of fit index (GFI)
6. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)
7. Probability of close fit (PCLOSE)
8. Google forms

	تشویق ابراز	۳۲/۶۰	۵/۶۹	۱/۴۷	۰/۰۲۶	۰/۳۹	−۰/۷۴
	کل	۹۲/۰۴	۱۴/۶۱	۱/۲۷	۰/۰۷۹	۰/۳۲	−۰/۹۷
تنظیم هیجانی	پذیرش هیجانی	۲۴/۲۲	۶/۲۶	۱/۱۸	۰/۱۱۹	−۰/۴۹	−۰/۳۰
	رفتار هدفمند	۱۳/۴۴	۳/۲۹	۱/۸۸	۰/۰۰۲	۰/۰۵	−۰/۴۱
	مهار تکانه	۱۴/۸۹	۳/۲۹	۲/۱۳	۰/۰۰۱	۰/۳۲	−۰/۸۴
	وضوح هیجانی	۱۱/۰۴	۲/۵۵	۱/۶۷	۰/۰۰۷	−۰/۳۹	−/۳۱
	راهبرد تنظیم هیجان	۲۱/۴۱	۴/۳۲	۱/۸۱	۰/۰۰۳	۰/۷۹	−۰/۷۷
	آگاهی هیجانی	۲۲/۰۶	۵/۲۳	۱/۲۷	۰/۰۰۸	−۰/۴۴	−۰/۱۹
	کل	۸۵/۰۱	۱۵/۸۲	۰/۹۴	۰/۳۳۷	۰/۳۳	−۰/۲۴
سرمایه اقتصادی	وضعیت شغلی	۵/۶۴	۱/۷۸	۱/۸۹	۰/۰۰۱	۰/۲۸	−۰/۴۸
	وضعیت درآمدی	۷/۶۳	۲/۷۶	۲/۰۴	۰/۰۰۰۱	۰/۱۵	−۰/۵۹
	وضعیت سلامت	۶/۱۵	۱/۶۰	۲/۵۷	۰/۰۰۰۱	۰/۳۷	−۰/۶۹
	وضعیت مالکیت	۱۰/۴۸	۳/۷۰	۱/۲۸	۰/۰۷۴	۰/۲۶	−۰/۳۹
	کل	۲۹/۹۲	۸/۹۵	۱/۲۲	۰/۰۹۸	۰/۲۵	−۰/۴۷

جدول ۱ نتایج شاخص‌های میانگین، انحراف استاندارد، چولگی[1]، و کشیدگی[2] متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. در پژوهش حاضر به پیشنهاد متخصصان (۳۷) هنگامی‌که داده‌های گم‌شده[3] بیش از ۱۵ درصد بودند، آن موردها از تحلیل حذف شدند و زمانی که کمتر از ۵ درصد بودند، از جایگزین میانگین استفاده شد. داده‌های پرت[4] چندمتغیری با بهره‌گیری از شاخص فاصله مهالونوبیس[5] مشخص و از مجموعه داده حذف شدند. برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کولموگروف اسمیرنوف[6] استفاده شد و دو معیار کجی و کشیدگی در توزیع مورد بررسی قرار گرفت که توسط متخصصان (۳۷) پیشنهاد شده است. نتایج آزمون کلموگروف- اسمیرنوف در برخی از متغیرها (مؤلفه تنبیهی، پریشانی و هیجان مدار سبک مقابله‌ای هیجانی؛ مؤلفه پذیرش تنظیم هیجانی، و مؤلفه وضعیت مالکیت سرمایه اقتصادی) در سطح ($p<۰/۰۵$) معنادار نیست که نشان‌دهنده توزیع بهنجار است، اما این آزمون برای سایر متغیرها در سطح ($p<۰/۰۵$) معنادار است که نشان‌دهنده عدم توزیع نرمال داده‌ها است. در روش مدل‌یابی معادلات ساختاری با شیوه حداقل مربعات جزئی که مبتنی بر واریانس است، نسبت به روش‌های مبتنی بر کوواریانس (AMOS و LIZREL) وجود توزیع غیرنرمال مشکل زیادی ایجاد نمی‌کند (۳۷) اما ملاک کجی/کشیدگی مطلق باید بررسی شود زیرا که تخطی از این ملاک نشان‌دهنده توزیع غیرقابل‌قبول داده‌ها است. نتایج نشان می‌دهد میزان کجی/کشیدگی در زیر سطح ±۱ هستند که نشان‌دهنده قابل‌قبول بودن توزیع داده‌ها است. در روش معادلات ساختاری با شیوه حداقل مربعات جزئی جهت بررسی مقدار هم خطی چندگانه[7] شاخص عامل تورم واریانس[8] وجود دارد که برای این شاخص مقدار ۳/۳ در حالت سخت‌گیرانه و مقدار ۵/۵ در حالت عادی پیشنهاد شده است (۳۷). در پژوهش حاضر نتایج شاخص هم‌خطی چندگانه شاخص برای تمام متغیرهای آشکار در سطح (۳>عامل تورم واریانس) است که نشان‌دهنده عدم وجود هم‌خطی است. جدول ۲ همبستگی بین متغیرهای پژوهش را بر اساس ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد.

1. Skewness
2. Kurtosis
3. Missing data
4. Outliers
5. Mahalanobis d-squared
6. Kolmogorov–smirnov test (K–S Test)
7. Multicollinearity
8. Variance Inflation Factor (VIF)

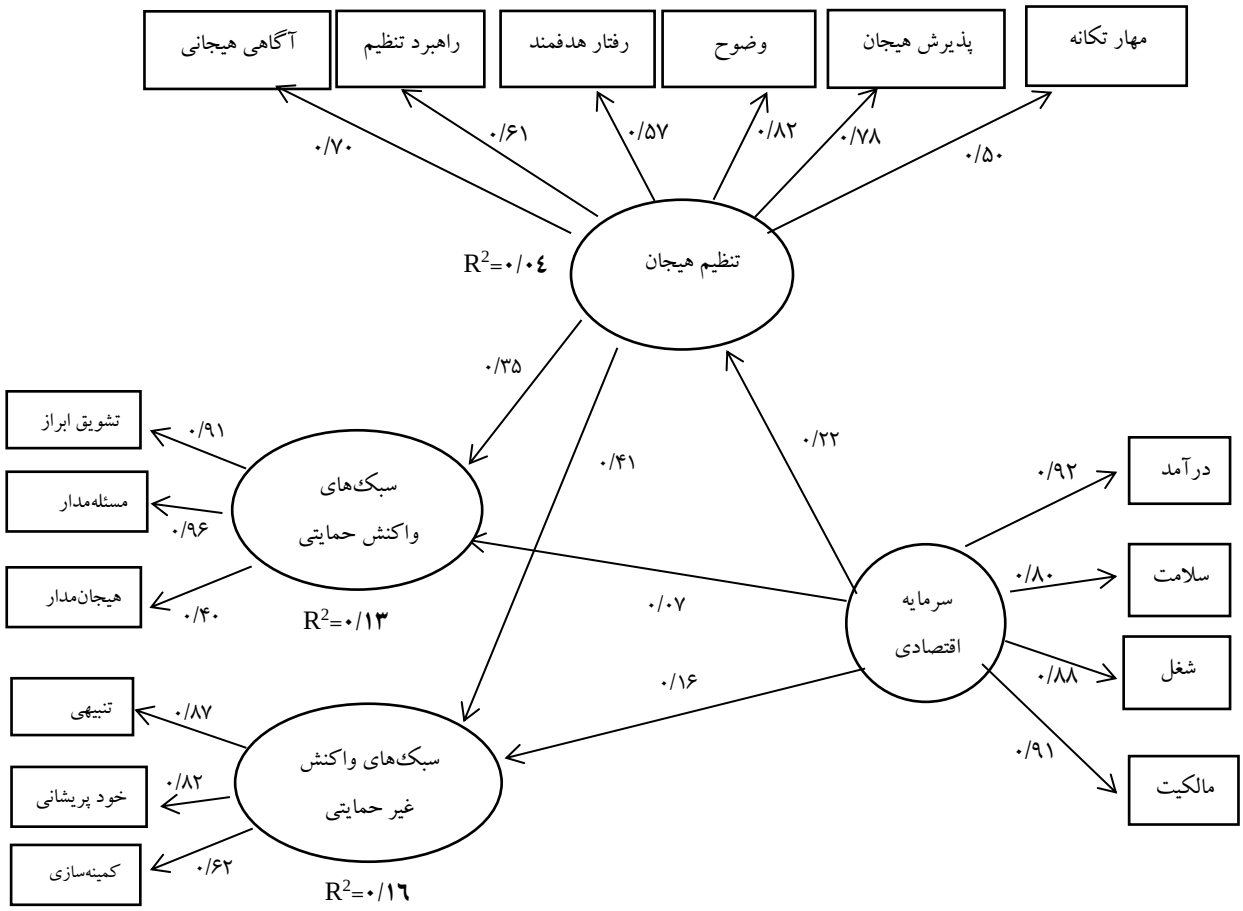
جدول ۲: همبستگی بین مؤلفه‌های سبک‌های واکنش هیجانی والدین، تنظیم هیجانی، و سرمایه اقتصادی

متغیرها	۱	۲	۳	٤	٥	٦	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱٤	۱٥	۱٦	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
۱. تنبیهی	۱																			
۲. کمینه‌سازی	۰/۴۹**	۱																		
۳. پریشانی	۰/۵۴**	۰/۲۳**	۱																	
۴. کل غیر حمایتی	۰/۸۶**	۰/۷۸**	۰/۶۷**	۱																
۵. مسئله‌مدار	-۰/۱۹**	۰/۲۸**	-۰/۳۳**	-۰/۰۶	۱															
۶. هیجان‌مدار	-۰/۲۱**	۰/۰۸	-۰/۰۱	-۰/۰۶	۰/۳۴**	۱														
۷. تشویق ابراز	-۰/۱۳*	۰/۳۲**	-۰/۲۷**	۰/۰۱	۰/۷۵**	۰/۲۹**	۱													
۸ .کل حمایتی	-۰/۲۲**	۰/۲۸**	-۰/۲۶**	-۰/۰۵	۰/۸۸**	۰/۶۷**	۰/۸۴**	۱												
۹. پذیرش هیجانی	-۰/۲۸**	-۰/۱۵*	-۰/۳۰**	-۰/۲۹**	۰/۲۰**	۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۱۳*	۱											
۱۰.رفتار هدفمند	۰/۰۳	۰/۰۶	-۰/۱۸**	۰/۰۲	۰/۱۶**	-۰/۰۶	۰/۱۷**	۰/۱۱	۰/۵۱**	۱										
۱۱.مهار تکانه	-۰/۰۸	۰/۰۳	-۰/۲۴**	-۰/۰۸	۰/۱۴*	۰/۰۳	۰/۱۴*	۰/۱۳*	۰/۴۷**	۰/۷۴**	۱									
۱۲. وضوح هیجانی	-۰/۲۳**	-۰/۱۲	-۰/۲۶**	-۰/۲۴**	۰/۲۷**	۰/۰۲	۰/۲۱**	۰/۲۱**	۰/۵۲**	۰/۳۵**	۰/۲۹**	۱								
۱۳. راهبرد تنظیم	-۰/۱۴*	-۰/۰۸	-۰/۲۱**	-۰/۱۶*	۰/۱۳*	۰/۰۴	۰/۱۴*	۰/۱۳*	۰/۶۱**	۰/۷۰**	۰/۶۸**	۰/۳۳**	۱							
۱۴. آگاهی هیجانی	-۰/۲۶**	-۰/۱۶**	-۰/۳۰**	-۰/۳۰**	۰/۴۳**	۰/۰۵	۰/۳۱**	۰/۳۴**	۰/۲۹**	۰/۰۳	-۰/۰۸	۰/۵۴**	۰/۰۴	۱						
۱۵. کل تنظیم هیجان	-۰/۲۲**	-۰/۱۰	-۰/۳۵**	-۰/۲۵**	۰/۳۱**	۰/۰۳	۰/۲۴**	۰/۲۴**	۰/۸۱**	۰/۷۸**	۰/۷۳**	۰/۷۲**	۰/۷۸**	۰/۴۲**	۱					
۱۶. وضعیت شغلی	۰/۰۵	۰/۰۵	-۰/۰۳	۰/۰۳	۰/۱۵*	-۰/۰۲	۰/۰۶	۰/۰۸	۰/۱۳*	۰/۰۲	-۰/۰۸	۰/۱۱	-۰/۰۱	۰/۲۷**	۰/۱۰	۱				
۱۷. وضعیت درآمدی	۰/۰۵	۰/۰۳	-۰/۰۴	۰/۰۲	۰/۱۴*	-۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۰۵	۰/۱۷**	-۰/۰۴	-۰/۱۳*	۰/۱۸**	-۰/۰۱	۰/۳۰**	۰/۱۱	۰/۸۱**	۱			
۱۸. وضعیت سلامت	۰/۱۹**	۰/۱۸**	۰/۰۷	۰/۱۸**	۰/۱۶*	-۰/۰۹	۰/۰۹	۰/۰۷	۰/۱۰	۰/۰۳	-۰/۰۲	۰/۱۶*	-۰/۰۲	۰/۲۴**	۰/۱۱	۰/۵۷**	۰/۶۲**	۱		
۱۹. وضعیت مالکیت	۰/۰۷	۰/۰۸	-۰/۰۹	۰/۰۳	۰/۱۷**	-۰/۰۲	۰/۱۰	۰/۱۱	۰/۱۰	-۰/۰۳	-۰/۰۹	۰/۱۵*	-۰/۰۱	۰/۳۱**	۰/۱۰	۰/۷۶**	۰/۸۵**	۰/۶۱**	۱	
۲۰. کل سرمایه اقتصاد	۰/۰۹	۰/۰۹	-۰/۰۴	۰/۰۶	۰/۱۷**	-۰/۰۴	۰/۰۸	۰/۰۹	۰/۱۴*	-۰/۰۱	-۰/۱۰	۰/۱۷**	-۰/۰۱	۰/۳۲**	۰/۱۲	۰/۸۷**	۰/۹۴**	۰/۷۴**	۰/۹۵**	۱

* P< ۰/۰۵ **P < ۰/۰۱

با توجه به جدول ۲، می‌توان گفت سرمایه اقتصادی والدین ارتباط مستقیمی با تنظیم هیجان (r=۰/۱۲ ، p <۰/۰۵)، و سبک‌های واکنش غیر حمایتی والدین (r=۰/۱۹ ، p <۰/۰۵) دارد، در حالی که با سبک‌های واکنش حمایتی والدین همبستگی معناداری ندارد (r=۰/۱۱ ، p >۰/۰۵).

این نتایج نشان می‌دهد سرمایه اقتصادی والدین با تنظیم هیجان و سبک‌های واکنش هیجانی آنان مرتبط است. در شکل ۲ نتایج خروجی مدل معادلات ساختاری قبل از اصلاح مدل گزارش شده است.

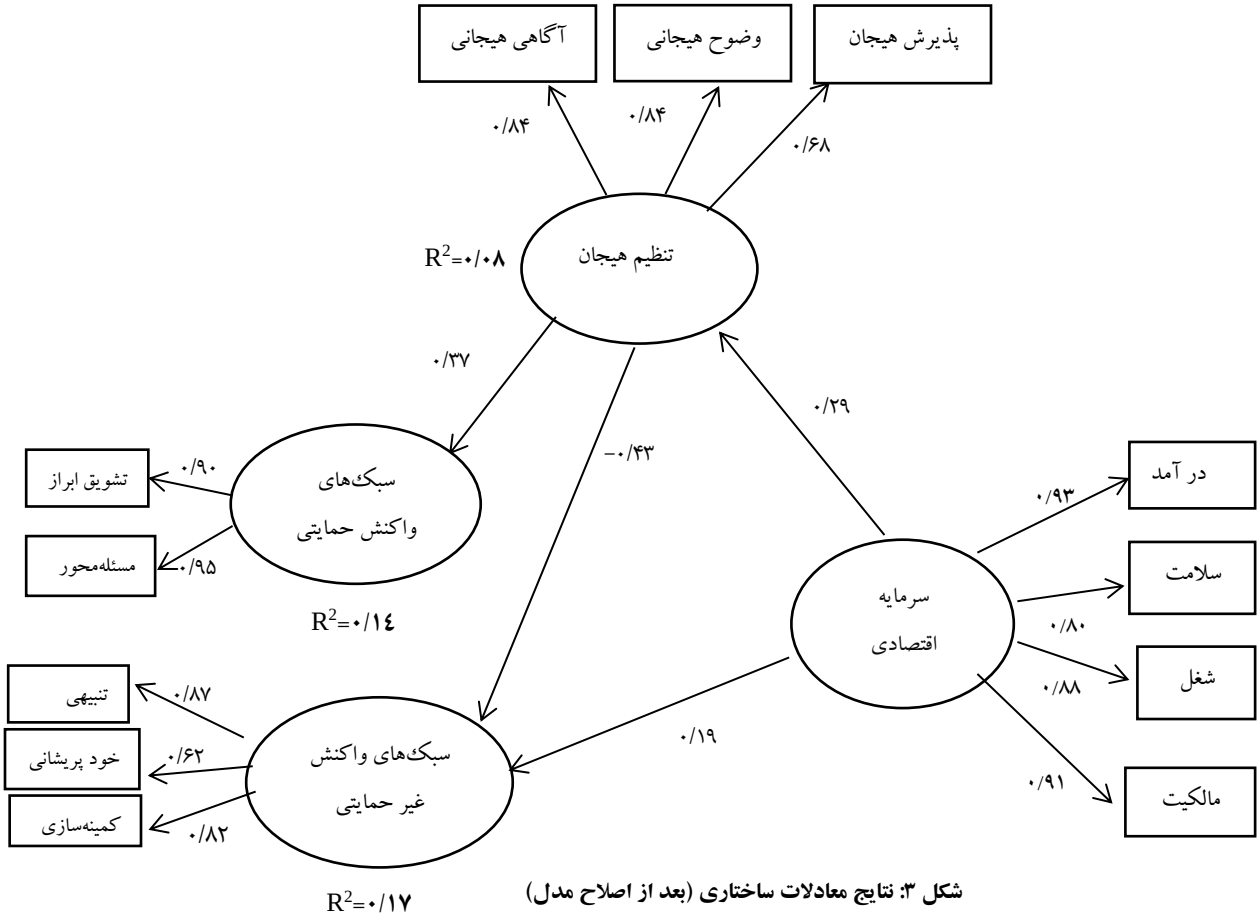
شکل ۲: نتایج معادلات ساختاری (قبل از اصلاح مدل)

همان‌طور که در شکل ۲ مشاهده می‌شود مؤلفه‌ها، دارای بار عاملی قابل قبولی با سازه‌های مربوطه هستند (λ>۰/۴۰) و روابط ساختاری بین متغیرهای مکنون نیز به‌غیراز رابطه سرمایه اقتصادی با سبک‌های واکنش حمایتی والدین که غیرمعنادار است (p>۰/۰۵)، همه روابط در سطح (p<۰/۰۵) معنادار است. در جدول ۳ یافته‌های مربوط به اثرات مستقیم، غیرمستقیم و اثرات کل گزارش شده است.

جدول ۳: برآوردهای ضرایب اثر مستقیم، غیرمستقیم و اثرات کل

جهت مسیرها	اثرات مستقیم			اثرات غیرمستقیم			اثرات کل		
	ضریب β	آماره T	مقادیر P	ضریب β	آماره T	مقادیر P	ضریب β	آماره T	مقادیر P
تنظیم هیجانی -> سبک‌های واکنش هیجانی حمایتی والدین	۰/۳۶	۶/۱۶	۰/۰۰۱				۰/۳۶	۶/۱۶	۰/۰۰۱
تنظیم هیجانی -> سبک‌های واکنش هیجانی غیرحمایتی	-۰/۴۳	۷/۸۶	۰/۰۰۱				-۰/۴۳	۷/۸۶	۰/۰۰۱
سرمایه اقتصادی -> تنظیم هیجانی	۰/۲۹	۵/۱۹	۰/۰۰۱				۰/۲۹	۵/۱۹	۰/۰۰۱
سرمایه اقتصادی -> سبک‌های واکنش هیجانی حمایتی	۰/۰۴	۰/۶۷	۰/۵۰	۰/۱۰	۴/۰۵	۰/۰۰۱	۰/۱۵	۲/۲۱	۰/۰۳
سرمایه اقتصادی -> سبک‌های واکنش هیجانی غیرحمایتی	۰/۱۹	۲/۸۱	۰/۰۰۵	-۰/۱۲	۴/۳۱	۰/۰۰۱	۰/۰۷	۰/۹۰	۰/۳۶

نتایج جدول ۳ نشان‌دهنده آن است که مسیر مستقیم تنظیم هیجانی به سبک‌های واکنش هیجانی حمایتی در والدین کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم به‌طور مثبت معنادار است (β=۰/۳۶، p =۰/۰۰۱ ; ۶/۱۶ = T)، اما مسیر تنظیم هیجانی به سبک‌های واکنش هیجانی غیر حمایتی در والدین دارای فرزند اوتیسم به‌طور منفی معنادار است (β=-۰/۴۳، p =۰/۰۰۱ ; ۷/۸۶ = T). یافته‌های به دست آمده همچنین نشان داد مسیر مستقیم سرمایه اقتصادی به تنظیم هیجانی (β=۰/۲۹، p =۰/۰۰۱ ; ۵/۱۹ = T) به‌طور مثبت معنادار است و مسیر مستقیم سرمایه اقتصادی به سبک‌های واکنش هیجانی حمایتی والدین نیز معنادار نیست (p >۰/۰۵). یافته‌ها همچنین نشان داد سرمایه اقتصادی تبیین‌کننده مستقیم و مثبت سبک‌های غیرحمایتی (β=۰/۱۹، p =۰/۰۰۵ ; T= ۲/۸۱) است. اثرات غیرمستقیم که نشان‌دهنده نقش‌های واسطه‌ای است، نشان داد که مسیر غیرمستقیم سرمایه اقتصادی به سبک‌های حمایتی با توجه به نقش واسطه‌ای تنظیم هیجانی (β=۰/۱۰، p =۰/۰۰۱ ; T = ۴/۰۵) به‌طور مثبت معنادار است. همچنین نتایج نشان داد که مسیر غیرمستقیم سرمایه اقتصادی به سبک‌های غیرحمایتی با توجه به نقش واسطه‌ای تنظیم هیجانی(β=۰/۱۲، p =۰/۰۰۱ ; T = ۴/۳۱) به‌طور منفی معنادار است. در شکل ۳ نتایج خروجی مدل معادلات ساختاری بعد از اصلاح مدل گزارش شده است.

شکل ۳: نتایج معادلات ساختاری (بعد از اصلاح مدل)

همان‌طور که در شکل ۳ مشاهده می‌شود مدل معادلات ساختاری بعد از اصلاح مدل اندازه‌گیری (حذف مؤلفه‌های با بار عاملی ضعیف‌تر) و اصلاح مدل ساختاری (حذف مسیرهای غیر معنادار) نتایج برازش مدل بهبود یافت. در جدول ۴ نتایج برازش مدل قبل و بعد از اصلاح گزارش شده است.

جدول ٤: شاخص برازش قبل و بعد از اصلاح مدل

شاخص‌های برازش	قبل از اصلاح مدل		بعد از اصلاح مدل		معیار
	مدل اشباع	مدل برآورد شده	مدل اشباع	مدل برآورد شده	
جذر میانگین مربعات باقی‌مانده استانداردشده	۰/۱۳	۰/۱۳	۰/۰۹	۰/۰۹	> ۰/۱۰
شاخص برازش هنجارشده	۰/۶۰	۰/۶۰	۰/۷۳	۰/۷۳	<۰/۹۰

با توجه به نتایج جدول ۴، شاخص‌های برازش مدل نهایی قبل از اصلاح (۰/۱۳=جذر میانگین مربعات باقی‌مانده استانداردشده؛ ۰/۶۰=شاخص برازش هنجارشده) و بعد از اصلاح (۰/۰۹= جذر میانگین مربعات باقی‌مانده استانداردشده؛ ۰/۷۳ =شاخص برازش هنجارشده) بود که نشان‌دهنده بهبود قابل توجه شاخص‌های برازش مدل بعد از اصلاح است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش واسطه‌ای تنظیم هیجان در تبیین رابطه بین سرمایه اقتصادی والدین و سبک‌های واکنش هیجانی آنان در والدین کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم بود. به عبارت دیگر فرض بر این بود که سرمایه اقتصادی نه به طور مستقیم، که از طریق تأثیر بر توانایی‌های تنظیم هیجان والدین، با سبک‌های واکنش هیجانی آنان مرتبط است. یافته‌ها نشان داد که مسیر مستقیم تنظیم هیجان به سبک‌های واکنش هیجانی حمایتی، مثبت و معنادار است؛ در حالی که مسیر تنظیم هیجان به سبک‌های واکنش هیجانی غیرحمایتی، منفی و معنادار است. این یافته با نتایج پژوهش‌های پیشین (۲۱،۲۲) همسو است که تنظیم هیجان را جزئی از فرایند جامعه‌پذیری هیجانی کودکان قلمداد می‌کنند. به طور خاص نتایج پژوهش (۲۲) نشان داده است که تنظیم هیجان والدین، پیش‌بینی‌کننده مهم سبک‌های واکنش هیجانی آنان است و می‌تواند تحول هیجانی کودک را ارتقا بخشد. بنابراین تقویت تنظیم هیجان والدین می‌تواند به عنوان یک هدف مداخله‌ای کلیدی در خانواده‌های با سرمایه اقتصادی محدود در نظر گرفته شود.

در تبیین این یافته می توان این گونه بیان کرد که تنظیم هیجانی والدین که دارای مؤلفه‌هایی چون پذیرش، وضوح، و آگاهی هیجانی است در موقعیت‌های والدگری، احتمال استفاده از سبک‌های حمایتی (مانند تشویق کودک به ابراز هیجان) را افزایش می‌دهد. برای والدین کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم، این نکته دو پیامد مهم دارد: نخست آنکه تنش والدین هنگام مواجهه با هیجان منفی کودک کاهش می‌یابد؛ دوم آنکه تشویق کودک به ابراز هیجان، فرصتی برای تمرین اجتماعی‌شدن هیجانی فراهم می‌آورد که در نبود تشویق والدین، این فرصت از دست می‌رود. همچنین والدین دارای توانایی تنظیم هیجان بالاتر، بیشتر از سبک مسئله‌محور در موقعیت‌های دشوار هیجانی بهره می‌برند. برای مثال والدین کودکان مبتلا به اوتیسم که تنظیم هیجانی بالاتری دارند، هنگام بروز هیجان‌های منفی کودک (همچون ترس، خشم یا گریه) بهتر می‌توانند با حفظ مهار هیجانی خود، کودک را در حل مسئله یاری دهند که خود مصداق سبک حمایتی است (۲۲). در مقابل والدینی که در تنظیم هیجان ضعیف‌تر هستند، بیشتر احتمال دارد درماندگی هیجانی خود را به شیوه‌های ناکارآمد (مانند فریاد زدن یا کناره‌گیری) ابراز کنند که این نکته چرخه معیوبی از تنش متقابل والد-کودک ایجاد می‌کند.

از سوی دیگر تنظیم هیجانی والدین می‌تواند کارکرد بازدارنده نسبت به سبک‌های غیرحمایتی (مانند تنبیه، محروم‌سازی، خودپریشان‌سازی، و کمینه‌سازی) داشته باشد. والدین با تنظیم هیجانی بالا، مهار بیشتری بر رفتار خود در هنگام برخورد با هیجان منفی فرزند دارند. یکی از مؤلفه‌های کلیدی در این زمینه، «مهار تکانه» است که به کاهش واکنش‌های تنبیهی و غیرحمایتی کمک می‌کند. شایان ذکر است که سبک‌های غیرحمایتی نه تنها مشکل هیجانی کودک را حل نمی‌کنند، که در درازمدت به کیفیت رابطه والد-کودک و سلامت روانی هر دو طرف آسیب می‌زنند. مطابق با یافته‌های پژوهش حاضر، مؤلفه‌هایی نظیر پذیرش هیجان، وضوح هیجانی، و آگاهی هیجانی نیز نقش مهمی در گرایش والدین به رفتارهای حمایتی در مواجهه با هیجانات منفی کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم ایفا می‌کنند. به طور کلی این یافته‌ها بر ضرورت طراحی برنامه‌های آموزشی مبتنی بر تنظیم هیجان برای والدین کودکان اوتیسم، به ویژه در خانواده‌های با سرمایه اقتصادی پایین‌تر، تأکید می‌ورزند.

یافته‌های پژوهش حاضر همچنین نشان داد که مسیر مستقیم سرمایه اقتصادی به تنظیم هیجان، مثبت و معنادار است. در عین حال مسیر مستقیم سرمایه اقتصادی به سبک‌های واکنش هیجانی غیرحمایتی نیز مثبت و معنادار به دست آمد، در حالی که مسیر سرمایه اقتصادی به سبک‌های واکنش هیجانی حمایتی معنادار نبود. این بخش از یافته‌ها با پژوهش‌های پیشین (۲۷-۲۴) همسو است، از این جهت که وضعیت اجتماعی-اقتصادی می‌تواند نقش مهمی در تنظیم هیجانی و همچنین جامعه‌پذیری هیجانی والدین ایفا کند. در تبیین این یافته‌ها می‌توان به نظریات سیستمی و زیست‌بوم‌شناختی برونفنبرنر (۱۰) اشاره کرد که بر تأثیر وضعیت اقتصادی و اجتماعی بر فرایند والدگری تأکید دارند. به ویژه در مدل اکتشافی والدگری (۲۱)، ویژگی‌های اقتصادی و شغلی خانواده به عنوان یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های مهم نحوه والدگری هیجانی در نظر گرفته شده است. یافته‌های پژوهش حاضر نیز تا حدی این مدل را تأیید می‌کند، اما نکته ظریف و قابل تأمل وجود دارد که سرمایه اقتصادی اگرچه به طور مستقیم با تنظیم هیجانی رابطه مثبت دارد، اما همین سرمایه اقتصادی به طور مستقیم به سبک‌های غیرحمایتی منجر می‌شود و قادر به پیش‌بینی مستقیم سبک‌های حمایتی نیست. به عبارت دیگر صرف برخورداری از سرمایه اقتصادی بیشتر – که شامل وضعیت شغلی، درآمد، مالکیت و سلامت می‌شود (۲۰) – نمی‌تواند تضمین‌کننده واکنش‌های حمایتی والدین در برابر هیجانات منفی کودک باشد؛ که حتی ممکن است در نبود تنظیم هیجانی کافی، به سبک‌های غیرحمایتی دامن بزند.

این یافته از نظر منطقی نیز قابل دفاع است. سرمایه اقتصادی زمانی می‌تواند نقشی مثبت در جامعه‌پذیری هیجانی فرزندان ایفا کند که با تنظیم هیجانی والدین همراه شود؛ تنظیم هیجانی شامل مؤلفه‌هایی چون آگاهی هیجانی، وضوح هیجانی، پذیرش هیجان، و مهار تکانه است. بدون این مؤلفه‌ها، سرمایه اقتصادی به تنهایی نه تنها کمکی به واکنش‌های حمایتی نمی‌کند، که ممکن است از طریق افزایش انتظارات یا کاهش حساسیت والدین به نیازهای هیجانی کودک، به سبک‌های غیرحمایتی بینجامد. همان‌طور که برخی پژوهشگران معتقدند فقدان سرمایه اقتصادی نمی‌تواند مانعی برای کسب سایر سرمایه‌های انسانی شود (۱۶)، در مقابل نیز سرمایه اقتصادی بالا نمی‌تواند جایگزین کمبود مهارت‌های تنظیم هیجانی شود. نکته کلیدی اما در اثرات غیرمستقیم آشکار می‌شود. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که مسیر غیرمستقیم سرمایه اقتصادی به سبک‌های حمایتی با توجه به نقش واسطه‌ای تنظیم هیجانی، مثبت و معنادار است. یعنی زمانی که سرمایه اقتصادی با تنظیم هیجانی (شامل آگاهی، وضوح، و پذیرش هیجانی) همراه شود، به افزایش سبک‌های حمایتی در مواجهه با هیجان منفی فرزندان منجر می‌شود. به همین ترتیب مسیر غیرمستقیم سرمایه اقتصادی به سبک‌های غیرحمایتی با توجه به نقش واسطه‌ای تنظیم هیجانی، منفی و معنادار به دست آمد. این یافته به این معنا است که سرمایه اقتصادی در صورتی که از طریق تقویت تنظیم هیجانی والدین عمل کند، می‌تواند سبک‌های غیرحمایتی (مانند تنبیه، کمینه‌سازی اهمیت موقعیت دشوار هیجانی، یا محروم‌سازی) را کاهش دهد. در مجموع این بخش از یافته‌ها به وضوح ضرورت توجه به نقش واسطه‌ای تنظیم هیجانی را در رابطه بین سرمایه اقتصادی و سبک‌های واکنش هیجانی والدین کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم نشان می‌دهد و تأکید می‌کند که سرمایه اقتصادی به تنهایی برای پیش‌بینی والدگری هیجانی مطلوب کافی نیست.

به‌طور کلی نتایج پژوهش حاضر نشان داد که سبک‌های برخورد والدین با هیجانات منفی کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم می‌تواند تحت تأثیر وضعیت سرمایه اقتصادی آنان قرار گیرد. با وجود این، یافته‌های این پژوهش فراتر از یک رابطه ساده و مستقیم، به وضوح حاکی از آن است که نقش واسطه‌ای تنظیم هیجانی در این رابطه از اهمیت تعیین‌کننده‌ای برخوردار است. به عبارت دیگر سرمایه اقتصادی والدین به‌واسطه ایجاد و تقویت توانایی‌های تنظیم هیجانی (شامل مؤلفه‌هایی چون آگاهی هیجانی، وضوح هیجانی، پذیرش هیجان، و مهار تکانه) می‌تواند به دو نتیجه مهم منجر شود: نخست آنکه سبک‌های حمایتی واکنش به هیجانات منفی فرزندان (مانند تشویق به ابراز هیجان و کمک به حل مسئله) را افزایش می‌دهد؛ دوم آنکه سبک‌های غیرحمایتی (مانند تنبیه، کمینه‌سازی، محروم‌سازی، و خودپریشان‌سازی) را کاهش می‌بخشد. بنابراین سرمایه اقتصادی و تنظیم هیجان در کنار یکدیگر و به‌طور ویژه از طریق اثر غیرمستقیم و میانجی‌گرانه تنظیم هیجان، می‌توانند نقش مهم و مکملی در تعیین سبک‌های واکنش هیجانی والدین کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم ایفا کنند. به عبارت روشن‌تر سرمایه اقتصادی به‌تنهایی - بدون همراهی با مهارت‌های تنظیم هیجانی - نمی‌تواند تضمین‌کننده واکنش‌های حمایتی والدین باشد؛ بلکه ظرفیت واقعی

سرمایه اقتصادی زمانی شکوفا می‌شود که از کانال تنظیم هیجانی مناسب عبور کند. این یافته از نظر کاربردی نیز حائز اهمیت است، زیرا به متخصصان حوزه سلامت روان و توانبخشی کودکان با اختلال طیف اوتیسم توصیه می‌کند که در برنامه‌های مداخله‌ای خود، صرفاً بر بهبود وضعیت اقتصادی خانواده‌ها متمرکز نشوند، که به‌طور همزمان مهارت‌های تنظیم هیجان را در والدین هدف قرار دهند. در مجموع نتایج پژوهش حاضر مدل‌های نظری والدگری هیجانی را که صرفاً بر عوامل اقتصادی تأکید دارند، تکمیل کرده و نقش غیرقابل‌انکار فرایندهای درون‌فردی مانند تنظیم هیجان را در این زمینه برجسته می‌سازد.

محدودیت‌های روش‌شناختی پژوهش حاضر باید در تفسیر یافته‌ها مدنظر قرار گیرد. نخست به دلیل استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس و اجرای پژوهش به‌صورت مجازی، تعمیم‌پذیری نتایج به سایر جمعیت‌ها با احتیاط همراه است. دوم تشخیص وضعیت بالینی شرکت‌کنندگان (مانند وجود یا عدم وجود اختلالات روان‌شناختی) بر اساس مصاحبهٔ تشخیصی ساختاریافته توسط پژوهشگر انجام نشد و داده‌ها صرفاً بر مبنای ابزارهای خودگزارشی گردآوری شدند که می‌تواند تحت تأثیر سوگیری پاسخ‌دهی و مطلوبیت اجتماعی قرار گیرد. سوم برخی متغیرهای مداخله‌گر بالقوه نظیر ویژگی‌های شخصیتی، سابقه درمان روان‌شناختی یا مصرف دارو در شرکت‌کنندگان کنترل نشدند که ممکن است بر روابط مشاهده‌شده اثر گذاشته باشند. چهارم به دلیل ماهیت مقطعی پژوهش، امکان استنباط روابط علّی میان متغیرها فراهم نبود. همچنین ریزش نمونه در مرحلهٔ گردآوری داده‌ها و عدم دسترسی به گروه‌های بالینی رسمی جایگزین از دیگر محدودیت‌های این مطالعه محسوب می‌شود. با توجه به محدودیت‌های روش‌شناختی پژوهش حاضر، پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده از طرح‌های طولی و آزمایشی برای بررسی روابط علّی میان متغیرها استفاده شود و نقش متغیرهای مداخله‌گر مهمی مانند وضعیت روان‌پزشکی تشخیص‌گذاری‌شده، سبک دلبستگی والدین، ساختار خانواده، و حمایت اجتماعی به‌طور دقیق کنترل شود. همچنین استفاده از روش‌های نمونه‌گیری تصادفی و ترکیب داده‌های خودگزارشی با مصاحبه‌های بالینی و گزارش معلمان یا والدین می‌تواند به افزایش اعتبار بیرونی یافته‌ها کمک کند. از منظر کاربردی، نتایج این پژوهش می‌تواند مبنای طراحی برنامه‌های آموزشی مبتنی بر تنظیم هیجان و مهارت‌های والدگری برای والدین و مربیان قرار گیرد و در مداخلات پیشگیرانه مدارس برای کاهش مشکلات هیجانی و رفتاری دانش‌آموزان به کار رود. افزون بر این پیشنهاد می‌شود متخصصان سلامت روان از یافته‌های این پژوهش در تدوین بسته‌های آموزشی ارتقای سرمایه روان‌شناختی و تقویت شیوه‌های اجتماعی‌سازی هیجان در خانواده‌ها استفاده کنند تا از بروز یا تشدید مشکلات هیجانی و رفتاری کودکان پیشگیری شود.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مطالعه به‌صورت مستقل انجام شد و برگرفته از پایان‌نامه یا طرح پژوهشی مصوب دانشگاهی نیست. این پژوهش با کسب مجوز رسمی از اداره آموزش‌وپرورش شهرستان بندرعباس (شماره نامه: ۳۸۵۷۱، تاریخ: ۱۴۰۰/۰۲/۱۲) انجام شده است. همچنین تمامی اصول اخلاقی پژوهش از جمله دریافت رضایت آگاهانه کتبی از شرکت‌کنندگان (و اولیای آنان در صورت لازم)، تضمین محرمانگی کامل داده‌ها، آزادی در انصراف از مطالعه در هر مرحله و پرهیز از هرگونه آسیب احتمالی، مطابق با منشور اخلاقی انجمن روان‌شناسی آمریکا و سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران، به‌دقت رعایت شد.

حامی مالی: این پژوهش بدون حمایت مالی هیچ مؤسسه یا سازمانی انجام شده است.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسنده یکم این مقاله، مسئول اجرای پژوهش، گردآوری داده‌ها، و نگارش مقاله بوده است. نویسنده دوم در تحلیل داده‌ها و ویراستاری علمی مشارکت داشته است. نویسنده سوم نقش ناظر علمی، اصلاحات محتوایی، و روش‌شناختی را اعمال کرده است. نویسنده چهارم نیز در زمینهٔ جمع‌آوری داده‌ها و ویرایش علمی و نگارشی همکاری داشته است.

تضاد منافع: نویسندگان اظهار می‌کنند که در این پژوهش هیچ‌گونه تضاد منافع وجود ندارد.

در دسترس بودن داده‌ها: تمامی داده‌های این مطالعه در اختیار نویسنده مسئول است و در زمان داوری مقاله در اختیار نشریه قرار گرفت. همچنین در صورت درخواست منطقی پژوهشگران، داده‌ها قابل‌ارائه خواهد بود.

رضایت برای انتشار: نویسندگان رضایت کامل خود را برای انتشار این مقاله اعلام می‌دارند.

بیانیه هوش مصنوعی مولّد و فناوری‌های مبتنی بر آن: در فرایند انجام و آماده‌سازی این پژوهش، نویسندگان از ChatGPT (OpenAI) به‌منظور بهبود نگارش، ویرایش زبانی، ارتقای انسجام، و وضوح متن استفاده کردند. پس از استفاده از این ابزار، نویسندگان مطالب مقاله به طور کامل بررسی و در صورت نیاز ویرایش کرده‌اند. همچنین نویسنده (گان) این مقاله، مسئولیت کامل صحت محتوای تمامی بخش‌های آن را بر عهده می‌گیرند.

تشکر و قدردانی: نویسندگان از والدین شرکت‌کننده در پژوهش، مدیران مدارس استثنایی شهر بندرعباس، سازمان آموزش‌وپرورش استثنایی استان هرمزگان، و تمامی کسانی که در اجرای این مطالعه همکاری داشتند، صمیمانه قدردانی می‌کنند.

References

1. Mazefsky CA, Borue X, Day TN, Minshew NJ. Emotion regulation patterns in adolescents with high-functioning autism spectrum disorder: Comparison to typically developing adolescents and association with psychiatric symptoms. Autism Research. 2014; 7(3):344–354. [Link]
2. Mousavi S F, Dabiri S. Interpersonal Mindfulness in Parenting, Parental Competence, and Perceived Social Support in the Mothers of Children with Special Needs. J Child Ment Health. 2021; 7 (4):95-111. [Persian]. [Link]
3. Taati E, Zarbakhsh Bahri M R. Comparison of the Coherence and Defense Mechanisms between Parents of Normal Children and Parents of Children with Autism and Attention Deficit Hyperactivity Disorder. J Child Ment Health. 2019; 6 (3):15-27. [Persian]. [Link]
4. Shakib N, Hashemi Razini H. Causal Relationship between Social Support and Parenting Stress with Parenting Styles of Mothers of Children with Intellectual Disabilites with the Mediating Role of Cognitive-Emotional Regulation Strategies. J Child Ment Health. 2017; 4 (3):37-48. [Persian]. [Link]
5. Power TG. Stress and coping in childhood: The parents' role. Parenting: Science and Practice. 2004; 4(4):271-317. [Link]
6. Eisenberg N, Fabes RA, Murphy BC. Parents' reactions to children's negative emotions: Relations to children's social competence and comforting behavior. Child Development. 1996; 67(5):2227-2247. [Link]
7. Alonso A, Cabrera NJ, Kerlow MA, Reich SM. Mothers' and fathers' emotion socialization: Longitudinal relations with toddlers' social competence. Infant Behav Dev. 2025; 78:102034. [Link]
8. Yeo G, Raval VV, Cheah CS. Cultural orientation, parental emotion socialization, and adolescents' socio-emotional functioning across three Asian cultures: India, China, and Singapore. J Cross Cult Psychol. 2022; 53(1):43-65. [Link]
9. Buckholdt KE, Parra GR, Jobe-Shields L. Intergenerational transmission of emotion dysregulation through parental invalidation of emotions: Implications for adolescent internalizing and externalizing behaviors. J Child Fam Stud. 2014; 23(2):324-32. [Link]
10. Bronfenbrenner U, Morris PA. The ecology of development of development processes. In: Damon W, editor. Handbook of child psychology: Vol. 1. Theoretical model of human development. New York, NY: John Wiley; 1998; 993-1027. [Link]
11. Hosokawa R, Katsura T. A longitudinal study of socioeconomic status, family processes, and child adjustment from preschool until early elementary school: The role of social competence. Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health. 2017; 11(1). [Link]
12. Khanam R, Nghiem S. Family income and child cognitive and noncognitive development in Australia: Does money matter? Demography. 2016; 53(3):597–621. [Link]
13. Larson K, Russ SA, Nelson BB, Olson LM, Halfon N. Cognitive ability at kindergarten entry and socioeconomic status. Pediatrics. 2015; 135(2): e440–e448. [Link]
14. Conger RD, Donnellan MB. An interactionist perspective on the socioeconomic context of human development. Annual Review of Psychology. 2007; 58:175–199. [Link]
15. Kassim J, Hutagalung FD. Socioeconomic Status (SES) Differences in Preschoolers' Social Skills. Journal of Nusantara Studies (JONUS). 2020; 5(2):303-328. [Link]
16. Mohamed S, Toran H. Family socioeconomic status and social-emotional development among young children in Malaysia. Journal of Applied Science. 2018; 18(3):122–128. [Link]
17. Ahmadpour Torki Z, Hakim Javadi M, Soltani Shal R. Effectiveness of Social-Emotional Competence Training on Problem Solving, Aggression and Optimism of Students with Low Economic Socio-Economic Status. J Child Ment Health 2018; 5 (2):107-118. [Persian]. [Link]
18. Orr AJ. Black-White differences in achievement: The importance of wealth. Sociology of Education. 2003; 76(4):281–304. [Link]
19. Ra E. Understanding the Role of Economic, Cultural, and Social Capital and Habitus in Student College Choice: An Investigation of Student, Family, and School Contexts. [Doctoral dissertation]. University of Michigan; 2014. [Link]
20. Sharifi Ardani A, Sajjadipour FS, Yavari F, Sefid M, Akrami Abarghouei GH. Development and Validation of the Family Economic Capital Scale (FECS). Quarterly Journal of Family and Research. 2026; 23 (2): 81-100 [Persian]. [Link]
21. Eisenberg N, Cumberland A, Spinrad TL. Parental socialization of emotion. Psychological Inquiry. 1998; 9:241–273. [Link]
22. Hajal NJ, Paley B. Parental emotion and emotion regulation: A critical target of study for research and intervention to promote child emotion socialization. Developmental Psychology. 2020; 56(3):403–417. [Link]
23. Bunford N, Dawson AE, Evans SW, Ray AR, Langberg JM, Owens JS, Allan DM. The difficulties in emotion regulation scale–parent report: A psychometric investigation examining adolescents with and without ADHD. Assessment. 2020; 27(5):921-940. [Link]
24. Gülseven Z, Kumru A, Carlo G, Palermo F, Selcuk B, Sayıl M. The mediational roles of harsh and responsive parenting in the longitudinal relations between socioeconomic status and Turkish children's emotional development. International Journal of Behavioral Development. 2018; 42(6):563-573. [Link]
25. Herd T, King-Casas B, Kim-Spoon J. Developmental changes in emotion regulation during adolescence: Associations with socioeconomic risk and family emotional context. Journal of Youth and Adolescence. 2020; 49(7):1545-1557. [Link]
26. De France K, Evans GW. Expanding context in the role of emotion regulation in mental health: How socioeconomic status (SES) and developmental stage matter. Emotion.

2021; 21(4):772. [Link]
27. Sharifi Ardani A, Khormaei F. The Relationship between Parents' Social and Cultural Capital with Children's Social Skills: The Mediating Role of Parents' Styles in Coping Styles with Children's Negative Emotions. Quarterly Social Psychology Research. 2022; 12(45):121-142. [Persian]. [Link]
28. Ornaghi V, Agliati A, Pepe A., & Gabola P. (2020). Patterns of association between early childhood teachers' emotion socialization styles, emotion beliefs and mind-mindedness. Early education and development, 31(1), 47-65.[Link]
29. Valiente C, Swanson J, DeLay D, Fraser AM, Parker JH. Emotion-related socialization in the classroom: Considering the roles of teachers, peers, and the classroom context. Dev Psychol.. 2020; 56(3):578–594. [Link]
30. Eisenberg N. Findings, issues, and new directions for research on emotion socialization. Dev Psychol. 2020; 56(3):664–670. [Link]
31. Cui L, Criss MM, Ratliff E, Wu Z, Houltberg BJ, Silk JS, Morris AS. Longitudinal links between maternal and peer emotion socialization and adolescent girls' socioemotional adjustment. Dev Psychol. 2020; 56(3):595–607. [Link]
32. Kline RB. Principles and practices of structural equation modeling. 4th ed. New York: Guilford; 2016. p.105–132. [Link]
33. Gratz KL, Roemer L. Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the Difficulties in Emotion Regulation Scale. Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment. 2004; 26:41-54. [Link]
34. Khanzadeh M, Saidiyan M, Hosseinchary M, Edrissi F. Factor structure and psychometric properties of the Difficulty in Emotion Regulation Scale. Journal of Behavioral Sciences. 2012; 6(1):87-96. [Persian]. [Link]
35. Fabes RA, Eisenberg N, Bernzweig J. The Coping with Children's Negative Emotions Scale: Procedures and scoring. Available from authors. Arizona State University; 1990. [Link]
36. Fabes RA, Poulin RE, Eisenberg N, Madden-Derdich DA. The coping with children's negative emotions scale (CCNES): Psychometric properties and relations with children's emotional competence. Marriage and Family Review. 2002; 34:285–310. [Link]
37. Hair JF, Hult GM, Ringle CM, Sarstedt MA. Primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM). SAGE Publications, Inc. 2016. p.232–252. [Link]